

CLASSIC

ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI

ISKOLA

HELYI TANTERVE

Érvényes 2023-2024-as tanévtől

Készült a Művelődési és Közoktatási miniszter 27/1998. (VI. 10)

MKM rendelet 1-2.melléklete szerinti módosítás alapján

a 3/2011. (I.26) NEFMI rendelettel összhangban

Az alapfokú művészetoktatás választott tevékenysége:

Képző- és Iparművészeti ágban

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET TANSZAK

KÖRNYEZET- ÉS KÉZMŰVES KULTÚRA TANSZAK

I. A KÉPZŐMŰVÉSZETI ÁG SPECIÁLIS SZABÁLYOZÁSA

1. Az alapfokú képző- és iparművészeti oktatás célrendszere és funkciói

1.1.Célrendszere

Az alapfokú művészetoktatás célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a külvilág tudatos érzékeléséhez, tanulmányozásához, valamint a belső látás és a képzelet finomításához, tudatosításához.

A tanulók belső világának gazdagítása teszi lehetővé, hogy egész személyiségük használni és hasznosítani tudja az összegyűjtött és egyre tudatosabban szelektált vizuális információkat. Az élményszerű tapasztalások és képzetek teremtik meg az önmeghatározások és önkifejezések egyre differenciáltabb formáit.

1.2. Funkciói

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság - alakítására, a látás kiművelésére és tudatosítására.

A követelmény és tantervi program bővíti a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek gyakorlata finomítja a kezűgyességet, technikai érzékenységet, valamint erős érzelmi-motivációs bázist teremt, mely fejleszti a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének képességét is.

A program keretében folyó vizuális nevelés alkalmat ad a képző- és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő tanulók szellemi és gyakorlati képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését.

A képzés nagymértékben elősegíti a tanulók személyiségfejlődését és biztosítja a tehetséggondozás lehetőségét.

Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat; a tanulók érdeklődésére, a kézműves hagyományokra, valamint a CLASSICus és kortárs képző- és iparművészeti, médiaművészeti értékekre építve gyarapítja ismereteiket, s alakítja készségeiket.

Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon fejleszthetik vizuális műveltségüket, és különféle szakirányú területeken szerezhethetnek jártasságot.

A vizuális művészeti oktatás megismerteti a tanulókkal az adott művészeti ág műfaji sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait.

A képzés célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében.

II. A KÉPZŐ ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG SAJÁTOSSÁGAI:

- **tevékenység központúság** - a tanulók a vizuális tananyagtartalmakat, feladatokat gyakorlati, tapasztalati módon, különböző tevékenységek által, komplex témákba ágyazottan dolgozzák fel, amelyben a cselekvésből származó tapasztalat adja a tanulás alapját,
- **feladattudatosság** - egy témával, témakörrel való hosszabb idejű elmélyült foglalkozás, mely elősegíti a tanuló türelmének, kitartásának fejlődését,
- **alkotói magatartás** - amelyben fontos szerepet kap a nyitottság, az egyéni látásmód, a lényegkiemelés, a problémaérzékenység és problémamegoldás képessége,
- **komplexitás** - amely átjárhatóságot biztosít a képző- és iparművészeti, a népművészeti és médiaművészeti területek között, illetve az egyéb művészeti ágak között,
- folyamatszerűség az egyes feladatok végig vitelében és a szervesen kapcsolódó, egymásra épülő feladatsorokban, projekteken,
- **kreatív cselekvőképesség**, melynek fontos részterülete a kísérletező kedv, bátorság, lényeglátás, szituativitás, döntésképeség, nézőpontváltás, sorrendmódosítás,
- **interaktivitás és együttműködési készség**, mely feltételezi a személyközi kapcsolatok aktivitását, a kooperációt és innovációt,
- **tanulók önkifejezési készségének kialakítása** és mélyítése a személyre szabott feladatok, egyéni korrektúra
- megvalósulása révén,
- **szociális érzékenység és empátia**, az én-tudatosság, önszabályozás és önállóság fejlesztése.

III. A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

3.1. Tanszakok és tantárgyak

Képzőművészeti tanszak (előképző 1-2. évfolyam + 1-3. alapfokú évfolyam)

Főtárgy:

- Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1-2. évfolyam)
- Grafika és festészet alapjai (1-3. alapfokú évfolyam)

Kötelező tantárgy:

- Vizuális alkotó gyakorlat (1-10. évfolyam)

Választható tantárgy:

- Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1-2. évfolyama)
- Népművészet (1-10. évfolyam)
- Művészettörténet (3-10. évfolyam)

3.2. Tanszakok és főtárgyaik a 4. alapfokú évfolyamtól a továbbképző 10. évfolyamáig

- Grafika és festészet tanszak - Grafika és festészet műhelygyakorlat
- Környezet- és kézműves kultúra tanszak - Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat

Kötelező tantárgy:

- Vizuális alkotó gyakorlat (1-10. évfolyam)

Választható tantárgyak:

- Népművészet (1-10. évfolyam)
- Művészettörténet (3-10 évfolyam)

3.3. A tantárgyak tartalma

Moduláris rendszer szerint alapmodul a vizuális alkotó gyakorlat, a grafika és festészet alapjai, egyedi szakmai modul a műhelygyakorlat.

A vizuális alapozó gyakorlatok az előképző első két évfolyamának komplex művészeti tantárgya. Sokszínű alkotó játékokra ad lehetőséget. A legkülönbözőbb anyagok, eszközök, technikák megismerése segíti a gyermekek kreativitásának kibontakozását és a tradicionális kézművesség értékeinek továbbadását.

A vizuális alkotó gyakorlat a képző- és iparművészeti ág, az ősi és kézműves tárgyformálás, a médiaművészet sokféle tevékenységének megismertetésére szolgál. Feladata a vizuális eszköztár bővítése, a művészi kifejezési formanyelv kialakítása, gazdagítása, változatos kreatív feladatsorokon keresztül.

A grafika és festészet alapjai tantárgy a képi kifejezés változatos módjainak elsajátítását és alkalmazását teremti meg. Előkészíti és megalapozza a művészi igényű szakmai munkát.

A műhelygyakorlat lehetővé teszi az ősi, a hagyományos és a kortárs képző- és iparművészeti, valamint médiaművészeti szakirányú tevékenységek elsajátítását. A tanuló a helyi lehetőségektől függően a műhelygyakorlatok közül érdeklődésének és képességének megfelelően választ.

3.4. Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Vizuális alapismeretek	2-4	2-4										
Rajz-festés-mintázás			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Műhely-előkészítő			2	2								
Műhelygyakorlat					2	2	2	2	2	2	2	2
Szabadon választható tantárgy			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szabad sáv			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Összesen:	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A rajz-festés-mintázás és a műhelygyakorlatok óraszámra 1-3 vagy 3-1 arányban átcsoportosítható.

A fenti felosztás „Összes óra” rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak. Az előkészítő évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

A vizuális alkotó gyakorlat és a műhelygyakorlatok óraszámára 1-3 vagy 3-1 arányban átcsoportosítható.

A főtárgyak képzési ideje:

2 előképző évfolyam: Vizuális alapozó gyakorlatok

3 alapfokú évfolyam: Grafika és festészet alapjai

3 alapfokú + 4 továbbképző évfolyam: Grafika és festészet műhelygyakorlat,
Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat

A tanítási órák ideje: 45 perc

IV. A KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

4.1. Kiemelt kompetenciák a képző- és iparművészeti oktatás területén

A kiemelt kompetencia területek a vizuális művészeti alkotótevékenység által a személyiség fejlesztését, az önkifejezés kibontakoztatását segítik. Olyan tulajdonság-együttest alakítanak ki, amely lehetővé teszi a változó élethelyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást, a probléma felismerést, a probléma megoldást.

Bemeneti kompetenciák:

- iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák:

- A környezet által közvetített üzenetek befogadása
- A környezet által közvetített üzenetek értelmezése
- Tervezési készség
- Alkotói magatartás
- Kreativitás
- Vizuális gondolkodás
- Vizuális kifejezőkészség
- Eszközhasználati készség
- Anyaghasználati készség
- Komplex szemlélet
- Tudatos környezetformálás igénye
- Biztonságos munkavégzés képessége
- Az esztétikum iránti igény és befogadóképesség
- Problémaérzékenység
- Véleményformálási képesség
- Személyes kompetenciák:
  - Nyitottság
  - Fejlődőképesség
  - Önállóság

- Önkifejezés
- Rugalmasság
- Érzékenység
- Kísérletező kedv
- Interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció).
- Társas kompetenciák:
- Motiválhatóság
- Empatikus készség
- Együttműködési készség
- Kezdeményezőkézség
- Segítőkézség

Módszerkompetenciák

- Figyelemösszpontosítás
- Gyakorlatias feladatértelmezés
- Ismeretek helyénvaló alkalmazása
- Következtetési képesség
- Kreativitás, ötletgazdagság
- Módszeres munkavégzés
- Nyitott hozzáállás
- Probléma felismerés, -megoldás
- Tervezési készség
- Új ötletek, megoldások kipróbálása
- A munkakörnyezet tisztántartása

A képzés ideje: 12 év. Évfolyamok száma: 12 évfolyam.

4.2. Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Vizuális alapozó gyakorlat (Fő)	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grafika és festészet alapjai (Fő)	-	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Vizuális alkotó gyakorlatok (Köt)	-	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Vizuális alapozó gyakorlatok (Vál)	2	2	-	-								
Népművészet (Vál)			1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Művészettörténet (Vál)					1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Szabadon választható tantárgy	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szabad sáv	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Összesen:	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Tanszakok és főtárgyaik a 4. alapfokú évfolyamtól a továbbképző évfolyam 10.-ig

Az előképzőt a tanulónak nem kötelező elvégeznie.

Évenként és évfolyamonként a kiskorú gyermek szülői nyilatkozatától függően a szabadon választható tárgyak óraszámainak megfelelően a tervezett óraterv óraszámai változhatnak.

4.3. A képzés tanszakai, tantárgyai

Vizuális alapozó gyakorlatok - Az előképzsők *komplex művészeti tantárgya*.

Kötelező tantárgyak :

Vizuális alkotó gyakorlat

Kötelező műhelygyakorlat választható tanszakai:

Képzőművészet: Grafika- **festészet**

Iparművészet: környezet- és kézműves kultúra

Szabadon választható tantárgyak:

Művészettörténet

Népművészet

A szabad sáv keretében a fenti tantárgyak vagy a műhelygyakorlatok bármelyike választható.

4.4. Tanórán kívüli szervezett tevékenységformák:

- kiállítások látogatása az előírt alkalmakon kívül;
- táborok; belföldi és külföldi tanulmányi kirándulások;
- rendezvények, rendezvénysorozatok, kurzusok, tréningek a képző- és iparművészet neves szakembereinek közreműködésével tanulói és szaktanári kezdeményezés alapján;
- egyéni tehetségfejlesztés (egyéni foglalkozás keretében).

4.5. Tantárgyfelosztás

Előképző-1.-2.:

Vizuális alapozó gyakorlat: heti 2 óra

72 óra/év

Alapfok-1-2

Grafika és festészet alapjai: heti 2 óra	72 óra/év
Vizuális alkotó gyakorlat: heti 2 óra	72 óra/év
Népművészet: heti 1 (2) óra	36 (72)óra/év

Alapfok-3.-

Grafika és festészet alapjai: heti 2 óra	72 óra/év
Vizuális alkotó gyakorlat: heti 2 óra	72 óra/év
Népművészet: heti 1 (2) óra	36 (72)óra/év
Művészettörténet: heti 1 (2) óra	36 (72)óra/év

Alapfok.-4.-5.-6.

Grafika és festészet műhelygyakorlat heti 1 (2) óra	36 (72)óra/év
Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat heti 1 (2) óra	36 (72)óra/év
Vizuális alkotó gyakorlat: heti 2 óra	72 óra/év
Népművészet: heti 1 (2) óra	36 (72)óra/év
Művészettörténet: heti 1 (2) óra	36 (72)óra/év

Továbbképző 1.-2.-3.-4.:

Vizuális alkotó gyakorlat: heti 2 óra	72 óra/év
Népművészet: heti 1 (2) óra	36 (72)óra/év
Művészettörténet: heti 1 (2) óra	36 (72)óra/év
Grafika és festészet műhelygyakorlat heti 1 (2) óra	36 (72)óra/év
Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat heti 1 (2) óra	36 (72)óra/év

4.6. Értékelés

A pedagógus a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli.

A félévi és év végi osztályzatokat az érdemjegyek alapján szükséges meghatározni.

A tanév során a bemutatókon, pályázatokon, kiállításokon való szereplés is értékelhető.

V. A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

5.1. A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

5.2. A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező iskola állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és gyakorlati tudása.

Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben az nem, felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

5.3. A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsgatantárgyak

- Műhelygyakorlat
- Vizuális alkotó gyakorlat

A fentiekben felül szabadon választható vizsgatantárgy:

- Művészettörténet
- Népművészet

A szabadon választható vizsgatantárgyak esetén a művészeti alapvizsga és záróvizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll. A szabadon választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az iskola pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli *felmentés*

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként - helyezést ért el vagy a versenyfelhívásban meghatározott teljesítményi szintet teljesítette.

Ha a tanuló már rendelkezik a képző- és iparművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett alapvizsga- vagy záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható a vizuális alkotógyakorlat főtárgyból. A műhelygyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

5.4.A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyából kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsga tantárgy végső eredményének a meghatározásában a műhelygyakorlat tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

VI. KÉPZŐMŰVÉSZETI TANSZAK TANTÁRGYAI

6.1. Vizuális alapozó gyakorlatok

Célja:

A vizuális alapozó gyakorlatok célja az érzékelés, a befogadó készségek fejlesztése. A művészettel való játékos ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása. A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése.

Feladata:

Az alapozó gyakorlatok feladata az alkotói képességek fejlődéséhez való hozzájárulás komplex, játékos, élményszerű művészeti tevékenységek által.

Előképző évfolyamok

1-2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése.
- A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése.
- A hagyományok élményszerű megismertetése.
- Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása:
- Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedeztetése játékos tevékenységeken keresztül.
- Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése.
- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása. Kreatív munkára és gondolkodásra nevelés.

Tananyag

Feladatcsoportok

Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák, hangok megfigyelése, hasonlóságaik észrevétele
- Hangokkal, mozgással, látvánnyal való analogikus játékok

- Dramatizálással, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése
- A ritmus és a megélt mozgás vizuális megjelenítése

Vonal, forma

- A vonal és a folt megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben
- A forma gazdasága
- Pont-, vonal-, folt- és formaképző játékok

Felületek

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával
- Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal

Méreték és arányok

- A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb, sovány, kövér)
  - Játékos arányváltó feladatok

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
- Színkeverési játékok

Téri élmények

- A sík és a tér megtapasztalása
- Térjátékok (kinn, benn fent, lent). Zárt és nyitott terek
- Téri élmények rajzi, plasztikai megjelenítése

Idő élmények

- Az idő múlásának és a változás megtapasztalása
- Eseménysort kifejező képsorozat, leporelló készítése
- Egyszerű animációs játékok

Mese és valóság

- A mesebeli világok, lények, történetek síkban és plasztikában
- Környezetünk formái, szereplői sík és plasztikus formában

Tárgykészítés

- Játékok, használati és ajándéktárgyak létrehozása (mézeskalács, textilfonatok, papírhajtogatások, papírdombormű, agyag- vagy gipszfigurák)
- Hagyománytárgyak készítése

6.2. Vizuális alkotó gyakorlatok

Célja:

A vizuális alkotó gyakorlat célja a tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése, a pozitív lelki tulajdonságok megerősítése a képi emlékezet és képzelet gazdagításával, a vizuális gondolkodás és kifejezőképesség fejlesztésével, valamint az esztétikai érzékenység és befogadó készség kialakításával.

Feladata:

A tantárgy feladata a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, erős belső motivációra épülő, változatos alkotó folyamatok biztosítása, melyek lehetővé teszik a csoportos és egyéni kreatív tevékenységformák megismerését, feltárják az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségeit, kialakítják a formák, színek használatában való jártasságot. Az egyes témák, témacsoportok változatos feldolgozása, a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatának megismertetése, a népművészeti és művészettörténeti ismeretek aktív beépítése az alkotó tevékenységbe. A baleset-, munka- környezet és tűzvédelmi szabályok betartatása.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az alapvető képzőművészeti technikák segítségével a látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönözés, gondolatainak, terveinek képi vagy plasztikai megoldásán keresztül.
- A művészeti tevékenységekhez szükséges eszközhasználat, anyagalakítás megismertetése kép és tárgykészítés vagy egyéb alkotófolyamat végig vitelével.
- A tanuló figyelmes, kitartó munkavégzésének fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

- A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
- Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
- Kézműves és népművészeti technikák
- Mesék jellegzetes történetvezetése
- Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Mesék, kalandos történetek

- Egyéni fantáziára épülő illusztratív mesefeldolgozások
- Elbeszélés vonalakkal, különböző vonalminőségek keresése
- Vonalrajzos kompozíciók különböző alapformákban, hangsúlyos kontúrok alkalmazásával (ceruza, filctoll, zsírkréta és vízfesték)

Színes világok megelevenítése

- Kitalált történetek feldolgozása színes kompozícióban
- A színek hatása, érzelmi ereje
- Színkontrasztok, színharmóniák (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák

- A szereplők megjelenítése - mesehősök, állatfigurák (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmásé)
- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek- bábfigurák készítése

Megszemélyesítés

- Síkfigurák kialakítása (papírtépés, ragasztás, kivágás, festés)
- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmásé)

Mesék birodalma

- A kiválasztott mesehősök környezetének feldolgozása különböző technikákkal (ceruzák, tollak, tusrajz)
- A természeti és ember alkotta környezet modellezése, újratemtése a fénymásolt elemek, motívumok segítségével
- Hangulati elemek megjelenítése (vidám, mozgalmas, kopár, félelmetes)

Varázslatos tárgyak, különös eszközök

- Edények, eszközök kialakítása (agyagból, karcolt díszítéssel)
- Az adott történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- A gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságai, felhasználási lehetőségei
- Különböző hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt

Figura és mozgás

- A történet szereplőinek megjelenítése ecsetvázlattal, színfoltokkal (álló-, guggoló, több-kevesebb figura, árnyképek)
- Mozgás, mozdulat, mozdulatsor megjelenítése egyszerű animációs eszközökkel
- Emberi figurák és állatfigurák mintázása - különböző mozdulatok megjelenítése

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- Megőrzött nyomok az agyaglapon (üzenetek, lenyomatok készítése különböző eszközökkel)
- A törzsi művészet mintakincse, motívumgyűjtés (sgraffito jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
- Papírkivágások - szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták
- Fonások papírcsíkokkal, színes fonalakkal, zsinórokkal
- Szám-, állati és növényi szimbólumok a mesék világában
- Pecsétek, szerencsét hozó tárgyak, amulettek készítése (agyag, gipsz, talált, gyűjtött tárgyak)

Időkerék - évszakváltások

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat. Legyen képes:
  - motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
  - vázlatok készítésére,
  - vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
    - ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A vizuális művészetek műfaji sajátosságainak, anyagainak és eszközeinek megismertetése a kézműves tárgyformálás egyes elemeinek, technikai fázisainak kipróbálásán keresztül.
- Az alkotási folyamat során a képzelet, a tapasztalat és az emlékezet élményanyagának mozgósítása, az önkifejezés lehetőségeinek felfedeztetése.
- A környezet által közvetített üzenetek befogadtatása, értelmezése.
- A tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése.
- A tanuló érdeklődésének felkeltése, fenntartása, kitartó munkavégzés képességének fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

- Ábrázolás és tárgyalkotás az életkori sajátosságoknak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba illesztve
- A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok, eszközök csoportos és egyéni kreatív használata
- Az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségei
- A formák, színek használatában való jártasság

- Kézműves és képzőművészeti technikák
- Az egyes témák, témacsoportok többirányú feldolgozása
- A különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Népművészeti hagyományok, művészettörténeti érdekességek
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

- Elbeszélés vonalakkal
- Hétköznapi történetek fő motívumainak megjelenítése
- Feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje

- Saját élmények feldolgozása színes kompozíciókban
- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák - formai felfedezések

- Kedvenc állatok - állatfigurák és figurális dombormű mintázása
- Sosemvolt lények életre keltése (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmásé)
- Agyagplasztikák, figurák készítése, díszítésük földfestéssel

Szabadon formálható anyag

- Ünnepek régen és ma
- Személyes tárgyak, ünnepi ajándékok készítése különféle anyagokból
- Az ünnep díszletei

Tér és idő feldolgozása

- Adott történet, valamilyen folyamat megjelenítése képsorozattal vagy egyszerű fázisrajzokkal (tempera, tollrajz)
- Eseménynaptár - képsorozatok készítése monokróm és színes technikákkal
- Az otthoni környezet modellezése agyagból. A tér átalakítása
- A mi városunk - nagyméretű, színes kompozíciók, csoportmunkában (plasztikus megjelenítés papír, papírmásé és más anyagokkal)

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- A magyar népművészet mintakincse - motívumgyűjtés
- Fonások hánccsal, színes fonalakkal, zsinórokkal
- Növények stilizált megjelenítése (sgraffito jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
- Geometriai szimbólumok (négyzet, kör, felfelé - lefelé mutató háromszög, csillag, egymásba kapcsolódó körök)
- Pecsét faragása, idolk, amulettek készítése (agyag, gipsz)

A tárgykészítés folyamata

- Ismerkedés a gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságaival, felhasználási lehetőségeivel
- Ünnepi jelkép megjelenítése nemezen (tarsolyfedőlap)
- Különböző hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák megismerése
- Ékszerkészítés gyönggyel és más természetes anyagokkal

Évszakváltás

- Az ünnepekhez fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
- Változások az ünnepi szokások körében - páros képek készítése

Megszemélyesítés

- Én és a külvilág - Önarckép, jellegzetes arányok, karakterjegyek
- Az önismeret útjai - az emberi arc arányai, a karakter, a mimika megjelenítése
- Meglévő portréfotók felhasználása, nagyítása (ismétlődések, átírások, fénymásolatok segítségével)
- Alakoskodások - szimbolikus tartalmak megjelenítése az arcábrázoláson keresztül
- Maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmásé)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat.

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- vázlatok készítésére,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az ismeretek, élmények befogadásának, feldolgozásának segítése, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba való bevonásával.
- A csoportos és egyéni alkotótevékenységek formáinak megismertetésével a tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása, megerősítése.
- A képi emlékezet és képzelet gazdagítása, az esztétikai érzékenység, nyitottság kialakítása.
- A népművészeti és művészettörténeti ismeretek alkotó tevékenységhez kapcsolódó aktív beépítése.
- A vizuális kifejezéshez, alkotáshoz szükséges készségek fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

Ábrázolási és tárgyalkotási ismeretek

- A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
- Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
- Népművészeti ismeretek, művészettörténeti érdekességek
- Kézműves és népművészeti technikák
- Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

- Elbeszélés vonalakkal
- Legendás történetek megjelenítése, feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje

- Természeti erők megelevenítése színekkel, az adott jelenségek saját élményekre épülő (vagy színházra, tánca, mesékre támaszkodó) feldolgozása színes kompozícióban
- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása
- A színek és alkalmazott technikák megjelenítő és hangulatközvetítő képessége (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák - formai felfedezések

- Figuratereemtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek felfedezése
- Táltosok, paripák, félelmetes szörnyállatok - képzelet és előtanulmányok alapján (figurális dombormű mintázása agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
- Növények, termések formája, szerkezete, színei (színes ceruza, kréta, akvarell)

Szabadon formálható anyag

- Agyagedény formálása felrakással
- Agyagplasztikák, állatfigurák készítése, díszítésük földfestéssel, bekarcolt mintákkal
- Állatok ábrázolása emlékképek vagy közvetlen látvány alapján - tömeg, arányok, mozgás érzékeltetése

Tér és idő feldolgozása

- Természeti erők, különleges és félelmetes természeti jelenségek felidézése, megjelenítése képsorozattal (tempera, tollrajz)
- Különböző kompozíciók készítése spirál- és hullámmotívum felhasználásával
- A természet körforgása (olajpasztell, tempera, fotó, montázs, kollázs)

Minta, jel, jelkép

- Életfa motívum, varázslatos növények megjelenítése népmesék, legendák alapján, (sgraffito jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba, gipszbe)
- Papírkivágások - szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták
- A varrás, hímzés alapfogásai, formaalkotó és dekoratív szerepük
- Egyéni fantáziára épülő illusztratív feldolgozások
- Az elvonatkoztatás útja és célja - anyaggyűjtés
- A tűz, víz, föld, levegő - szimbólumok a különböző kultúrákban
- Sárga, narancs, piros, barna, lila, zöld, fehér, arany. Színszimbólumok használata (papírragasztás kivágott színes motívumok kompozícióba rendezésével)

A tárgykészítés folyamata

- Az adott témakörhöz, történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- Különböző hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Állat alakú és antropomorf edény készítése agyagból
- A textilanyagok, a gyapjú alkalmazási lehetőségei
- Nemezfigura készítése
- Tárgykészítés népi hagyományok alapján, a keleti és a mai kultúra esztétikája szerint
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák használata
- Ékszerkészítés gyöngyfűzéssel

Évszakváltás

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
- Megszemélyesítés
- Mozgatható bábfigurák készítése. Karakterábrázolás és a mozgás

lehetőségei

- Zsineggel mozgatható figurák, pálcára vagy lécre szerelt bábok (papírkivágás, mozgatható elemek összeállítása, festés)
- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- a kézművesség, a hagyományos népi kultúra egyes szokásait, tárgyait és technikáit,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat,
- a vizuális művészetek formáit, sajátosságait, anyagait és eszközeit.

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- a látvány és jelenségek értelmezésére,
- vázlatok készítésére, átírásra,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, fejlesztése.
- A kézműves tárgyalakítás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek megalapozása.
- A látvány utáni ábrázolás alapvető törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alapjainak elsajátíttatása.
- A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek továbbfejlesztése, a képi műveltség bővítése.
- A tanuló kitartó, feladattudatos munkavégzésének segítése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

A látvány megfigyelése, értelmezése, rögzítése
Síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok
A középkor művészettörténeti érdekességei
Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák
A formák, színek tudatos használata és a térábrázolás kérdései
A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák
Hagyományos és új médiumok
Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek
Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetsszövés - történetábrázolás

- Képzeltbeli utazás (egy középkori városban - illusztrációk különböző rajzeszközökkel, vagy képregényszerűen elmesélve)
- A kor hétköznapijainak megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével. A tervek nagyítása, megfestése (képi, fotó, videó - vagy számítógépes feldolgozások)

Környezetábrázolás - hangulatteremtés

- A környezet épített elemeinek rajza (homlokzatok)
- kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal - makett készítése vegyes technikával
- Makettkészítés (házak, lakótornyok, várak) különböző anyagok felhasználásával

Színharmóniák

- A monokróm színhasználatról a komplementer színpárokig
- Egy főszínrre hangolás, főszín és elsődleges keverékszínei
- Tiszta színekből és szürkékből építkező képek

Rész és egész

- Papírmosaik készítése (ókori vagy bizánci minták alapján)

- Üvegablakok
- Rózsaablak - színes kép készítése
- Királyfejek, egészalakos figurák rajza viaszolt, festett alapról visszakaparásos technikával

Képeskönyv

- A mai életünk kódexe
- Cél és célszerűség, a könyvkötés alapfogásai
- A papír tulajdonságai
- Betűkép, iniciálé készítése, szövegírás (temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs

- Az adott korra jellemző minták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben -páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Plasztika

- Oszlopszobrok. Szoborfaragás (egyszerűen formált emberfigurák gipszből, ytong téglából, purhabból)
- Vízköpők. Fantasztikus figurák, állatalakok (gótikus templomokról; mintázás agyagból)
- Figurateremtés valódi állatok és képzeletbeli szörnyek megformálásával

Öltözéktervezés

- Sisak készítése. A viselhetőség és a méretek figyelembe vétele
- A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Arcképtár

- Önarckép különböző elképzelt szerepben, jelmezben és korban való ábrázolása
- Önarckép gyűjtemény mai környezetben (ceruza, krétarajzok, tempera)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a választott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalakotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos - forma - faktúra és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók-tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az emberi és a természeti környezet esztétikumának felismertetése, a művészetek, alkotási tevékenységek iránti érdeklődés megerősítése.
- A látás és a látványértelmező képesség pontosítása, fejlesztése.
- A kézműves tárgyalakotás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek körének bővítése.
- A látvány utáni ábrázolás törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alkalmazásának fejlesztése a különböző feladatok során.
- A manuális tudás és az alkotóképesség továbbfejlesztése, a stílusérzék megalapozása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

- A látvány megfigyelése, perspektivikus ábrázolása
- Rajzeszközök, plasztikus és modellező anyagok és eszközök
- Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
- Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok
- Az ókori antik világ és a reneszánsz művészettörténet érdekességei
- Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák
- A formai, szintani alapismeretek
- A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák
- Hagyományos és új médiumok
- Az előképek megismerése, feldolgozása - tanulmányrajzok, vázlatok, makettek, modellek
- Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetábrázolás

- Életképek (reneszánsz palotában; illusztrációk különböző színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
- A kor ünnepeinek megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták

- Épületábrázolás tusrajzzal
- Struktúra - textúra, formszerkezet és felületi megjelenés (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)
- Makettkészítés különböző anyagok felhasználásával csoportmunkában

Színharmóniák

- Tájképek különböző fényviszonyok között - csak színfoltokkal festve - hajnalban, délben, szürkületben, éjszaka (gyűjtés elektronikus formában is, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
- Telt és tört színek, komplementer színek és különböző árnyalataik (festés akvarellal, krétával, kevert eljárással)

Környezetábrázolás - kép és valóság

- A tárgyak és a természeti környezet megfigyelése
- Az ablakon át látható világ (ábrázolás pitt-krétával, festéssel)
- A vonalperspektíva, levegő és színperspektíva felfedezése
- Előtér - középtér - háttér (tusrajzok, szénrajzok)
- Öltözéktervezés
- A szín- és az anyagválasztás szerepe
- Fejfedők (bohócsipka) készítése a viselhetőség és a méretek figyelembe vétele (papír és textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Képeskönyv

- A természet törvényeinek, jelenségeinek megfigyelése, összegyűjtése, lejegyzése
- Növények, állatok minél pontosabb megfigyelés alapján készült illusztrációi
- Magyarázó rajz, részletek és leírások a tervlapon (aprólékos ceruza és tusrajzok, temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs

- A korra jellemző textilminták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- Gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok,)
- Egyszerű díszítőelemek szimmetrikus, pozitív-negatív formákká, ritmussá rendezése
- Természetes formák redukálása, egyszerűsítése, stilizálása, szín- és forma-variációk létrehozása (papírmetszet létrehozása)

Arcképtár

- Hétköznapi tömeg (piaci sokadalom) összeállítása nagyméretű kartonra (saját, választott figurákkal)
- Különböző korú és karakterű emberek portréja. (Csoportmunka. Ceruza, krétarajzok, tempera)

Fény- árnyék jelenségek

- Titokzatos terek létrehozása, a fény-árnyék hatások felhasználásával
- Vázlatok készítése jellegzetes fény-árnyék viszonyok bemutatására
- Térkonstrukció talált, gyűjtött tárgyakból, lepedőkből, zsinórokból, kartonokból többféle bevilágítással (közös, csoportos alkotás)
- Fényképek, videó készítése a terek bejárásával, a korábbi munkák térbe helyezése, „helyzetbe hozása”

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalakotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány és a tanult ábrázolás összhangba hozása a személyes mondanivalóval.
- A természet- és emberábrázolás különböző formáinak megismertetése.
- A stílus- és arányérzék továbbfejlesztése.
- Az önálló kézműves tárgyalakítás technikájának megválasztására, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek eszköztárának biztonságos használatára való képesség fejlesztése.
- A látvány utáni ábrázolás árnyaltabbá tétele, a kompozíció, a szín és az előadásmód finomítása.
- A képi műveltség bővítése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

- Rajzeszközök, vizes bázisú festékek és plasztikus anyagok
- A képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák A barokk művészettörténeti korszakára jellemző stílusjegyek, technikák A stíluskorszakra jellemző előadásmódok
- Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetábrázolás

- Mozgalmas jelenetek (Álarcosbál egy barokk kastélyban. Illusztrációk különféle színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
- Grotosz, vígjátéki történetelemek illusztratív feldolgozása a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták

- Épületek belseje, bútorai
- Épületábrázolás tusrajzzal, vegyes technikával (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)

Színharmóniák

- Öltözetek pasztellszínekkel (gyűjtés elektronikus formában, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
- Színhangulatok festése zenei hangzásokra (akvarell, kréta kevert eljárások)

Öltözék

- Legyező és maszk készítése a működés és a méretek figyelembe vétele
- A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Kép és valóság

- A térábrázolási konvenciók, optikai csalódások, illúziókeltés
- A perspektíva és az axonometria fíntorai (Escher rajzai, térformái. Gyűjtések)
- Tárgyak ábrázolása eltérő, végletes nézőpontokból - alulnézet, felülnézet, közelről - és messzire távolodva (grafit, szén, pittkréta)

Mintakincs

- Épületdíszítések, minták gyűjtése, rajzolásuk vázlatfüzetbe
- Gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, csiga, kagylómotívumok felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Arcképtár

- Arcképek díszes keretben
- Különböző korú és karakterű emberek portréja (ceruza, kréтарajzok, tempera)

A tárgyak egyedi vonásai

- Lakomák gazdag tárgyi világa. Gyűjtés a németalföldi festmények és mai fotók, installációk körében
- Hasonlóság és különbözőség. Azonos funkciójú tárgyak megfigyelése, egyedi vonásaik, különbözőségeik felfedezése (ceruza, vízfesték)

A tárgyak összhangja

- Hangszerek
- CLASSICus és saját megoldások

- Csendélet, drapériák, hangszerek beállításával (összefogott kompozíciók, finom részletmegoldások. Pasztell kréta)

Vizsgamunka készítése

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalakotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a vizuális művészetek eszköztárát,
- a tárgytervezés és tárgykészítés fázisait,
- a rajzolás, festés, terművészet műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,

- a különböző ábrázolási és tárgyalkotó technikákat,
- a legjelentősebb művészettörténeti korszakok művészetének jellegzetességeit, kultúráját, tárgyait,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- az alkotói munka végig vitelére,
- a látvány és jelenségek megragadására, visszaadására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás szabályainak alkalmazására,
- szintani ismereteinek felhasználására,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- sokféle eszköz- és anyaghasználatra a kifejezés érdekében,
- konzekvens munkák elkészítésére,
- a művészettörténeti korok, stílusok megkülönböztetésére, értő befogadására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga *tantárgya és időtartama*: Vizuális alkotó gyakorlat

- vizsgamunka bemutatása 15 perc
- helyszíni feladat megoldása 105 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az iskola úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizuális alkotó *gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze*:

A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy,

tárgycsoport.

- A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
  - tárgy, tárgyegyüttes,
  - festészeti, grafikai alkotás-sorozat,
  - szobor, térkonstrukció és variációi.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.

- Az iskola által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
  - tárgy,
  - festészeti, grafikai alkotás,
  - szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:

- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezőmód használata,
- az elkészült munka egyedisége, összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Felkészítés a tanult művészeti kifejezőeszközök önálló alkalmazására.
- A vizuális érzékelés és visszatükrözés képességének finomítása.
- A konstruáló, plasztikai és a síkművészeti technikák készség szintű elsajátíttatása.

- Az elvont gondolkodás, az analízáló-szintetizáló képesség kialakítása, a látás kiművelése és tudatosítása.
- Az ábrázolási konvenciók megismertetése, elsajátíttatása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

- Az egyetemes emberi kultúra, az európai műveltség, a nemzeti hagyományok értékeinek megismerése
- A látvány pontos megfigyelésére, leképezése
- A vizuális információk megértésére, átírására, felhasználására
- A képi gondolkodás, vizuális absztrakció
- Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek, modellek készítésére
- A gondolat, téma kibontása, variációk, sorozatok, tárgyegyüttesek létrehozása
- A jelentés, az esztétikum felismerésére, értelmezésére
- A sűrítés, és felbontás mint alkotói (komponálási) eszköz
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A beállítás

- A geometrikus testek arányai, térbeli elhelyezkedése
- A népi tárgykultúra tárgyai egyszerű műtermi környezetben
- A tárgyak, tárgy együttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A szerkezettől a formáig

- Drapéria vonalas ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
- Drapéria mozgásban. Fotók készítése szálló, lengő drapériáról, és azok megfestése
- A drapéria mint plasztikai elem és jel. Fríz mintázása, gipszfaragás drapériamotívum után, gipszöntések

A térről - síkban

- Rajzolt és festett belső terek - a perspektíva törvényei szerint
- Szobasarak, lépcsőház rajzolása festése
- A formák változatos megjelenítése. Szerkezeti kiemelések

- A perspektíva érzékeltetése vonalakkal (szerkezeti rajz, ceruza, pittkréta)
- A tanulmányok feldolgozása (tollrajz, színespapír-kollázs és grafikai lapok, linó-, papírmetszet)

Rajzi - plasztikai előtanulmányok

- Testrészek, fejrészletek. Vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
- A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése
- Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján
- Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások

A térről - térben

- A külső és belső tér érzékeltetése természeti formák alapján (csigaház, metszet készítése mintázással)
- Agyagszobor, agyag plakett készítése a formaépítés, arányok térbeliség pozitív-negatív formák megjelenítésével

Ábrázolás és szerkesztés

- A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók és felhasználásuk a művészi ábrázolásban
- Gyakorlatok a kétpontos perspektíva, a kavallier axonometria megismerésére
- Vonal a térben. Fém-, spárga- és üvegplasztikák

Nagyságrend

- A korábbiakban feldolgozott témák, tanulmányok egyéni vagy csoportos módon történő megfestése, megrajzolása nagy méretben (csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
- A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré

- Önarckép készítése fénykép és tükör segítségével
- Az elkészült munkák összehasonlítása, elemzése
- A festett pasztell jellemzői, a pasztell technika megismerése
- A színek keverése

Szokatlan megjelenés

- Plasztikai munkák talált anyagokkal, meglepő formatársításokkal

- Gömb térbeli problémaköre: osztott gömb, gömbszeletek egymásra mintázása
- Portré gipsszel való mintázása, a fej rajza és mintázása különböző túlzásokkal, torzításokkal

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalakító technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A geometrikus és természeti formák ábrázolása, tárgycsoportok, portrék, figurák ábrázolása a perspektíva és az anatómia és szabályai szerint.
- Különböző illusztrációk készítése.
- A kiadott feladatok önálló megoldása, biztos eszközhasználattal.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

- Az ábrázolás arányrendszere, szerkezete
- Tónusos ábrázolás
- A természeti formák átírása
- Az anyagszerűség ábrázolása
- A tér különböző léptékű megjelenítése
- A konstruktivizmusra jellemző stílusjegyek, technikák
- Anatómiai ismeretek
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A beállítás

- Tárgyak, térelemek a szabadban
- A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli ál lapot, a természetes fényviszonyok minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A beállítás átformálása

- A tárgyegyüttes képének feldolgozása, átírása más anyagokkal, technikákkal, különböző művészeti stílusokkal (barokk, impresszionista, expresszionista stílusgyakorlatok)

A szerkezettől a formáig

- Állat- és emberi koponya szerkezetének különféle rajzeszközökkel való ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
- Koponya és változó környezete. Fotók készítése és azok megfestése
- A koponya bonyolult plasztikai problémái. Reliefmintázás, mintázás 1:1 méretben

A térről - síkban

- Rajzolt és festett épületek, terek, utcaképek a perspektíva törvényei szerint
- A felületek és formák változatos megjelenítése. Kiemelések
- A perspektíva érzékeltetése vonalakkal, tónusokkal, színfoltokkal (szerkezeti rajz, tónusos rajz - szén, pittkréta, pasztell, akvarell)
- A tanulmányok feldolgozása tollrajz, színespapír-kollázs és grafikai

lapok, linó-, papírmetszet formájában

Rajzi - plasztikai előtanulmányok

- Szobrok, portrék - vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
- A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése
- Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján
- Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások

A térről - térben

- Termékek titokzatos szerkezete, pozitív-negatív formái
- A természeti formák szerepe a formatervezésben
- A formaelemzések módszere a célirányos megfigyelés: a karakter
- Formakövető vonal: a plaszticitás
- Folyamatábra, fázisrajzok a mozgásváltozás kifejezésében

Ábrázolás és szerkesztés

- A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók alkalmazása a művészi ábrázolásban
- Művészettörténeti példák tanulmányozása
- Gyakorlatok a perspektíva, és a Monge-szerkesztés megismerésére

Nagyságrend

- A korábbiakban feldolgozott témák, konstruktív tanulmányok egyéni vagy csoportos módon továbbfejlesztése, megrajzolása, megfestése óriás és kisméretben (falfelület, csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
- A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré

- Rajzok élő modell után
- A formák felismerése az árnyék változásakor az arcon, bevilágítási feladatok
- Fej rekonstrukció koponya alapján
- Az emberi arc titkai. A látvány és a rajzi szabályok együttes érvényesítése
- A portrérajzolás és -festés fejlődése a különböző művészettörténeti

korszakokban

- Portré. Plasztikus megjelenítések (vésett, mintázott relief és körplasztika)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.
-

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, az önkifejezés eszköztárának gazdagítása.
- Az esztétikus környezet iránti igény kialakítása, amelyen keresztül a tanuló képes lesz azt alakítani, formálni, megőrizni.
- A vizuális ismeretek, jártasságok kialakítása, elmélyítése.

- A kritikai véleményformálás igényének és képességének kialakítása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

- A környezet- és tárgykultúra
- Tónusos ábrázolás újabb technikái
- A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései
- A bábkészítés hagyományai
- A plein air festészet legismertebb alakjai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok
-

Feladatcsoportok

- Alakrajz
- Csontváz rajza
- Krokik, vázlatok álló, fekvő és mozgó figurákról (ceruzarajz, tus és pác-vázlatok)
- Körberajzolások, tükörrajzok, fotók egymásról, azok rajzban történő átdolgozása
- Kollázsok és montázsok emberi alakok átalakításával, emberi alak részletrajzainak összeillesztése, fotószekvenciák emberek mozgásáról

Átváltozások

- A modell után elkészített munkák feldolgozása más eszközökkel, technikákkal, más méretben
- A mozdulatok értelmezése, újrajzolása a figura testhelyzeteinek jellemző jegyeinek, térbeliségének kiemelése, torzítása
- Új beállítások új nézőpontokkal

Bábfigura

- Wayang-báb készítése finom faragással fából vagy habanyagból, a bábu festése
- A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
- A bábu hangja és beszéde, játéktere

Változatok művészettörténeti alkotásokra

- Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében

- Másolatok készítése a kép egyes elemeiről hagyományos festészeti és grafikai eljárásokkal (belerajzolások, átfestések, stílusparódiák, méret- és elemváltatások)

A természetben

- Vázlatok és festmények készítése a természetben
- A plain air-ben való munka megismerése (pác, lavírozott tus, aquarell és a gouache)
- Fotóséták - fotózás a természetben - fotósorozatok kialakítása

Karakterkeresés

- A portrérajzolás, a karakter kiemelése
- Karikatúrák és illusztratív képek készítése modell alapján, vonalas és színes képek. Önarcképek
- Az elkészített rajzok alapján végletes torzítások keresése a karakter teljes megváltoztatásával
- Portré vázlatok készítése, 1:1 portré mintázása

Népművészet és természet

- Betekintés a magyar népi viseletkultúrába
- Természeti népek technikái. Gyűjtés szakirodalomból, és azok anyagainak feldolgozása (fazekasság, hímzés, faragás, szövés, fonás)
- A népművészet előadásmódjának felidéződése a kortárs alkotók munkáiban

Érzelmi hatások

- Fogalompárok szerinti képalkotás (vidám-szomorú, haragos-megbocsátó, nyomasztó-feloldó)
- Érzelmi állapotok színben való kifejezése
- A színek sztereotip kapcsolata érzelmi állapotokkal, fogalmakkal
- Realisztikus és absztrakt megközelítés

Emlékmás

- Rövid portréfilm készítése egy kortárs képzőművészről, annak alkotási módszereiről, műveiről, személyes beszélgetés vagy bemutatás formájában
- Forgatókönyv, fotódokumentáció

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalgó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány és az absztrakció kölcsönhatásának megismertetése a figuraábrázoláson keresztül.
- A látványértelmező képesség tudatosítása, a figura és környezetének kialakításával.
- A vizuális ismeretek, jártasságok elmélyítése, összegzése az ismétlődő és fokozatosan nehezedő feladatok mentén.
- Ismerkedés a kortárs művészet törekvéseivel.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

A környezet- és tárgykultúra

- Tónusos ábrázolás újabb technikái
- A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései
- A bábkészítés hagyományai
- A plein air festészet legismertebb alakjai
- A nonfiguratív ábrázolás eszköztára
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Alakrajz

- Vázlatrajzok, krokik csoporttársakról, álló és mozgó alakokról. A vonal ereje, hangsúlyai (ceruzarajz, tus és pác-vázlatok, agyag- és viasz-krokik)

Figura a térben

- Figura épített térben, ülő és álló figurák külső és belső térben
- Plein air és embercsoport rajza

Átváltozások

- Ülő, fekvő figura rajza
- Egy feladat többféle feldolgozása, variációk anyagokra, technikákra
- A kompozíciós elemek kiegyensúlyozott arányait felborító változatok létrehozása

Bábfigura

- Marionett báb készítése vegyes anyaghasználattal
- A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
- A bábu mozgathatósága, játéktere

Szín-tér

- Színes vázlatok készítése a színpadi tér színdinamikai megoldásához

Változatok művészettörténeti alkotásokra

- Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
- Montázsok, anakronisztikus részletek beépítése a műalkotásokba
- Stíluskeresés
- Karakterkeresés

- A teljes figura mint karakter. Karikatúrák és krokik készítése modell alapján, vonalas rajzok, szoborvázlatok készítése

Érzelmi hatások

- Eseménysor ábrázolása figurális és nonfiguratív képsorozatokban
- Kollázs grafikai kiegészítéssel
- Fogalompárok szerinti képalkotás (mozgalmas - unalmas, harsány - szelíd, haragos - vidám)
- Érzelmi állapotok kifejezése színekkel

Emlékmás

- Gyerekkori történet
- Videofelvétel készítésére alkalmas színes figurák és díszlet jellegű tér megalkotása (papír, gipsz, faszerkezet).

Csoportos feladat

- A film rajzos forgatókönyvének megtervezése, elkészítése Vizsgamunka készítése

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a különféle vizuális művészetek jel- és jelképrendszerét,
- a tervezéstől a megvalósításig, vagy a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a sík- és térművészet törvényszerűségeit, műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a vizuális művészetek területén létrejött értékeket,
- a népi kultúra jellegzetes szokásait, tárgyait,
- a sík- és térbeli művek, alkotás-sorozatok létrehozásának módjait,
- pontos arányokat és karaktereket rögzítő rajzok, plasztikák készítési módszereit,
- a fény-árnyék viszonyok törvényszerűségeit,
- a művészeti anatómia alapvető törvényszerűségeit,
- az alapvető munkabiztonsági, környezetvédelmi előírásokat.

A tanuló legyen képes:

- eligazodni a művészettörténet korstílusai között,
- az adott témák önálló feldolgozására,
- művészeti ismereteinek alkotó felhasználására,
- A témák elemző értelmezésére, sokrétű technikai feldolgozására,
- konkrét és elvont gondolatok képi-plasztikai megjelenítésére,
- portré, figura rajzolására, festésére vagy mintázására,
- a saját és mások alkotásainak elemző értékelésére.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgyai és időtartama

Vizuális alkotó gyakorlat

- a vizsgamunka bemutatása 10 perc

- helyszíni feladat megoldása 180 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az iskola úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:

A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.

- A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján, szabadon választott technikával
- létrehozott alkotás, amely lehet:
  - tárgy, tárgyegyüttes,
  - festészeti, grafikai alkotás-sorozat,
  - szobor, térkonstrukció és variációi

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.

- Az iskola által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával
- létrehozott alkotás, amely lehet:
  - tárgy,
  - festészeti, grafikai alkotás,
  - szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,

- a vizuális nyelv kifejezőeszközeinek használata,
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- sík és térbeli ábrázolási képesség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezőmód használata,
- az elkészült munka egyedisége, összhangja.

6.3. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

- Munkaasztalok, székek
- Tároló polcok, szekrények, dobozok
- Vizes blokk
- Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
- Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)
- Rajzbakok
- Festő állványok
- Mintázó állványok
- Kéziszerszámok
- Rajztechnikai eszközök
- Rajz-, festő és mintázó eszközök (színes ceruzák, akvarell, tempera akril, kréta, filc, vékony, vastag, és széles-lapos
- ecsetek, szivacsok, rajztábla, olló, ragasztó)
- Számítógépes munkaállomások grafikai szoftverekkel
- Fényképező, filmfelvevő eszközök
- Modell tárgyak: geometrikus testek, drapériák, tükrök, csontváz, koponya
- Munkabiztonsági berendezések

VII. GRAFIKA ÉS FESTÉSZET ALAPJAI

Célja:

A grafika és festészet alapjai tantárgy célja a képi világ, a képi kifejezés különböző módjainak megismertetése. A fantázia kibontakoztatása, a valósággal való összekapcsolása. Változatos felfedező és alkotó folyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló, kreatív tevékenységekhez.

Feladata:

A tantárgy feladata előkészíteni és megalapozni a művészi igényű szakmai munkát.

7.1. Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet esztétikumára érzékeny nyitott szemlélet kialakítása.
- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok játékos gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

- A vonal megjelenési formái
- A szín szerepe az érzelmek, hangulat kifejezésében
- A forma, folt, felület és textúra jelentése és létrehozásának lehetőségei
- A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai

- Részlet és nagyítás
- A díszítés sajátosságai
- A nyomhagyás egyszerű technikái
- Kompozíciós alapismeretek
- Az illusztratív ábrázolás
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal

- A vonal megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben. Játékos felfedezések
- A vonal mint mozgásnyom
- Eltérő célú és irányú mozgások megfigyelése, létrehozása
- Változatos mozdulatokkal, mozgással hagyott nyomok más-más felületeken és anyagokon

A szín

- Szín és mozgás
- Különböző mozgások, mozdulatok (simogatás, dobolás) által keltett érzelmek kifejezése színekkel
- Mozdulatok, mozdulatsorok színes lenyomatai nagyméretű felületeken kézzel, szivaccsal, széles ecsettel
- Színek és élmények közti asszociatív kapcsolat
- Érzelmek, hangulatok megjelenítése különböző formájú és anyagú felületeken absztrakt színfoltokkal
- A kedvenc tárgy, lény jellemének kifejező ábrázolása színekkel szokatlan formájú felületeken
- A tárgy, lény hangulatváltozásainak megjelenítése színek segítségével

Felület és forma

- Különböző felületek és formák által kiváltott érzelmek
- Játékos forma- és felületalakítási kísérletek
- Gesztusok által létrehozott foltok, felületek
- Különböző érzelmi állapotok lenyomata

Felület és textúra

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok által

- Vizuális és taktilis érzékelés közti kapcsolat
- Különböző felületű, textúrájú anyagok gyűjtése, meghatározott szempontok szerinti csoportosításaik
- A gyűjtött anyagok kollázsként való felhasználása
- Különböző anyagok felületének tapintással való érzékelése (bekötött szemmel)
- A tapintási élmények megfogalmazása, megjelenítése, tapintási napló, térkép készítése

Minta a környezetben

- Környezetünkben levő tárgyakon található mintákból gyűjtemény létrehozása
- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése

Díszítés, díszítmények

- Lapok felületek díszítése grafikai és festészeti technikákkal, jelentést hordozó motívumokkal
- Nyomhagyás
- Különböző formájú, felületű tárgyakkal foltok, rajzolatok létrehozása
- Az elkészített nyomatok kiegészítése, továbbfejlesztése jelentést hordozó illusztratív alkotássá tussal, filctollal, festékekkel

Kompozíció

- Képi elemek rendezése
- Ugyanazon elemekből eltérő hatású, egyensúlyú kompozíciók összeállítása monokróm festéssel, kollázssal, egyszerű nyomhagyással

Képalkotás

- Illusztrációk készítése mesék, események szereplőinek nagyméretű ábrázolásával
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív megfogalmazása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal (grafit, toll, kréta, vízfesték, kollázs)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a vonal megjelenési formáit,

- a szín szerepét az érzelmek, hangulat kifejezésében,
- a forma, folt, felület és textúra jelentését és létrehozásának lehetőségeit,
- a díszítés sajátosságait,
- a nyomhagyás egyszerű technikáit,
- a kompozíciós alapismereteket,
- az illusztratív ábrázolás alapjait.

Legyen képes:

- mozgásnyomok vonallal történő rögzítésére,
- az érzelmek vonallal, színnel történő ábrázolása,
- forma, folt, felület és textúra létrehozására,
- a nyomhagyás egyszerű technikáinak alkalmazására,
- képalkotásra,
- gyűjtemény létrehozására,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Vonal a térben

- A szín szerepe és hatása a tárgyakon és a térben
- A színek és lelki minőségek

- Felület és textúra kontrasztok és létrehozásának lehetőségei
- A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai
- A díszítés sajátosságai
- A tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolat
- Egyszerű nyomatok
- A kiemelés
- Az illusztratív ábrázolás
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal

- Vonalak a térben
- Vonalszerű anyagokkal (kötél, szalag) térjátékok, installációk létrehozása
- A létrehozott vonalterek megjelenítése különböző grafikai eszközökkel
- Az elkészült grafika továbbfejlesztése, alakítása variációk, sorozatok formájában

A szín

- A színek és térbeli formák kapcsolata a mesékben és a valóságban
- Színes terek, téri formák létrehozása, térátalakítások
- Különböző színű vagy különböző színűre festett talált tárgyak (textilek, dobozok, fonalak) segítségével eltérő funkciójú és hangulatú színes terek megépítése
- A létrehozott terek által nyújtott élmények megjelenítése festéssel, kollázssal
- Tulajdonságok, fogalmak rokonítása, összekapcsolása színekkel és egyszerű térbeli formákkal, tárgyakkal
- Térbeli formák, tárgyak felületének átalakítása festéssel, tárgymesék létrehozása
- Egy konstruált tér hangulatának, jelentésének módosítása színcserével

Felület és forma

- Ellentétek, felületi kontrasztok
- Semleges, nyugodt felületeken markáns ellentétek, felületi kontrasztok létrehozása
- A gesztusokkal létrehozott foltok, felületek által közvetített információk

Felület és textúra

- Különböző felületeket, textúrákat ábrázoló képek, fotók gyűjtése, csoportosítási lehetőségek
- A gyűjtött fotók, fénymásolatok grafikai kiegészítései, átalakításai
- Az elkészült lapokból illetve a gyűjtött fotókból kollázsok, képtárgyak készítése

Minta a környezetben

- Növények, állatok fotóin, illetve mikroszkopikus felvételeken található minták, mintázatok gyűjtése
- A gyűjtött mintakincs szabad felhasználása méret és léptékváltással

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró plasztikus tárgyak felületének megmunkálása, díszítése grafikai és festészeti technikákkal
- Egyszerű nyomatok
- Képi üzenetek létrehozása egyszerű sokszorosítási technikákkal (papírdúc, papír- vagy műanyagkarc, sablon átfújással)

Kompozíció

- A kiemelés szerepe és lehetőségei a valóságban, a mesékben és a különböző művészeti ágakban
- A kép egyes szereplőinek, elemeinek hangsúlyozása (formával, mérettel, színnel, aránnyal, nézőponttal, felülettel,
- kontraszt alkalmazásával, elhelyezéssel)

Képkalkotás

- Illusztrációk készítése
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal, valamint ezek kombinált megoldásaival (festett ceruzarajz, színezett tollrajz, kollázs, vegyes technika)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- vonal a térképző szerepét,
- a szín szerepét, hatását a tárgyakon és a térben,

- felület és textúra kontrasztok létrehozásának lehetőségeit,
- a gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjait,
- a díszítés sajátosságait,
- a tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolatot,
- a kiemelés módjait,
- az illusztratív ábrázolás sajátosságait.

Legyen képes:

- vonalvariációk létrehozására,
- a lelki minőségek kifejezésére,
- felület és textúra kontrasztok létrehozására,
- egyszerű nyomatok készítésére,
- képalkotásra,
- gyűjtemény létrehozására,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.
- Az önkifejezés változatos formáinak alkalmazása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

- A vonal és a mozgás-változás
- A színek egymáshoz való viszonya
- A színek érzelmi minősége
- Színharmóniák, színkontrasztok

- A forma, folt, felület és textúra kifejező használata
- A gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségei
- A funkció és díszítés
- Egyedi motívumok, motívumrendszer
- Dombornyomat
- Kompozíciós variációk
- Illusztratív sorozatok
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal

- Változások vizuális nyomai
- A valóságos és képzeletbeli változások nyomainak megjelenítése különböző grafikai és festészeti technikákkal
- Improvizatív és tudatos vonal- és hangjátékok
- Különböző hatású, karakterű hangok, zajok, zenék inspiráló hatására különböző karakterű vonalak, rajzos vonalszövetek készítése

A szín

- Színfoltok festése zene hangulatára
- A színek egymáshoz való viszonya, a színek érzelmi minősége
- Természeti jelenségek színekkel és színárnyalatokkal való kifejezése
- Egy-egy szín más színekkel való kapcsolatának mesén, dramatikus játékon keresztül történő átélése, az élmények megfestése
- Árnyalt vizuális minőségek, színharmóniák
- Fogalmakkal, hangokkal, mozdulatokkal leírható tartalmak megjelenítése színek, színharmóniák által
- Színkontrasztok, tartalmi ellentétek
- Színkontrasztok, színellentétek festése - melyek tartalmi ellentéteket és belső élményeket juttatnak felszínre – különös tekintettel a sötét-világos kontrasztra

A felület

- Felület és ábrázolási szándék
- Különböző érzelmi, hangulati állapotok megjelenítése a megismert technikákkal, felületalakítási lehetőségekkel változatos műfaji kísérletek

során

- Foltok, folthatárok
- A valóságban látható éles és elmosódott kontúrok megfigyelése és megjelenítésük
- Transzparencia, ellenfény, a részletek láthatósága

Textúra képzés

- Különböző anyagok segítségével, felhasználásával (homok, gipsz, fonal, drót, szögek) változatos textúrájú felületek létrehozása
- Az elkészült lapokból képtárgyak készítése

Minta a környezetben

- Műalkotásokról, építményekről, fotókról minták, ornamentikák gyűjtése
- A gyűjtött és továbbgondolt mintakincs felhasználása tárgyakon

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró mikroterek külső-belső elemeinek díszítése grafikai és festészeti technikákkal
- A mikroterek lakóinak, lényeinek egyedi megjelenítése

Sablon nyomatok

- Meghívó, plakát, képregény készítése sablonnyomat segítségével (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal)

Dombornyomatok

- Különböző anyagok, tárgyak segítségével plasztikus papírnyomatok készítése

Kompozíció

- Komponálási módok
- Játékos kísérletek, variációk egy saját alkotás, illetve különböző reprodukciók képi elemeinek, szereplőinek
- átrendezésére

Képalkotás

- Illusztrációk készítése
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása sorozatokban grafikai és festészeti technikákkal (monotípiák és
- kollázs-technika vonalas, festett kiegészítéssel, krétarajzzal, karcnyomatokkal)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a mozgás-változás vonallal történő kifejezésének lehetőségeit,
- a színek egymáshoz való viszonyát,
- a színek érzelmi minőségét,
- a színharmóniakat, szíkontrasztokat,
- a gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségeit,
- a funkció és díszítés kapcsolatát,
- a dombornyomat készítésének technikáját.

Legyen képes:

- a vonal, forma, folt, felület, szín és textúra kifejező használatára,
- egyedi motívumok, motívumrendszer alkalmazására,
- dombornyomat készítésére,
- a kompozíciós variációk, illusztratív sorozatok készítésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

VIII. GRAFIKA ÉS FESTÉSZET MŰHELYGYAKORLAT

Célja:

A grafika és festészet műhelygyakorlat célja olyan általános és speciális ismeretek átadása, melyek képessé teszik a tanulót önálló, színvonalas grafikai és festészeti alkotások létrehozására. Célja továbbá, hogy a tanulókat önmaguk megismeréséhez és a valóság törvényszerűségeinek egyre pontosabb és mélyebb megértéséhez juttassa a kritikus megfigyelés és gyakorlati tevékenységek segítségével.

Feladata:

A műhelygyakorlat feladata a tanulói képzelet, a belső képek és a valóság törvényszerűségeiből fakadó vizuális látványelemek összekapcsolásának elősegítése. Feladata továbbá kreatív alkotói tevékenységen keresztül az emberi, társadalmi és művészeti problémákra való érzékenység és véleménynyilvánítási igény kialakítása.

8.1. Alapfokú évfolyamok

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vizuális kifejezés elemeinek eszközeinek felismerése, egyre tudatosabb alkalmazása.
- A motívumgyűjtés és vázlatkészítés gyakorlatában való jártasság kialakítása.
- A tanult grafikai és festészeti technikák alkalmazási képességének gyakorlása.
- Az esztétikai érzékenység és kifejezőkészség fejlesztése.
- Az önállóság kialakítása.
- A fegyelmezett munkavégzés szabályainak elsajátíttatása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

- Grafika és festészet technikai, műfaji sajátosságai
- Vizuális kifejezés alapvető eszközei, szerepük
- A vonal megjelenési lehetőségei, kifejezőereje
- A fekete-fehér kontraszt hatása, használatának lehetőségei
- A tónus szerepe
- A színek érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatása
- A sötét-világos, a hideg-meleg szíkontraszt
- A faktúra és textúra alakítás lehetőségei
- Képezési és kompozíciós lehetőségek (szerves elrendezés, kiemelés-elhagyás, pozitív-negatív formák, szabályosság szabálytalanság)
- Téma variációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- A ceruza-, tus-, pác-, akvarell- és krétarajz technikája
- Az anyag nyomatok, a monotypia, a magas nyomás műveletei
- Kollázs és vegyes technikájú alkotások készítésének lehetőségei
- Az akvarell- és temperafestés eltérő technikai sajátosságai
- A pasztellkép készítés technikája
- Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságainak megfelelő betű, monogram, embléma, piktogram tervezése
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Vonal

- A vonal ritmust kifejező hatása
- A vonal karaktermegjelenítő szerepe
- A vonal pszichikai kifejezőereje
- Sorsok, korok, egyéniségek kifejezése különböző vonalhasználattal
- Vonalt a festészetben és a grafikában
- Vonalt a térben és képtárgyakon
- Vonalt a tájban, természetben, (monumentális) szabadtéri installációk, land art

Szín

- Színes fonalak, drapériák - színes terek, szíkontrasztok
- A színek hatása (érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatás)
- A színek analogikus kapcsolata az érzetekkel, a különböző kifejezési nyelvekkel és szellemi tartalmakkal

A fény és a sötét differenciálódása

- A fény és a sötét által közvetített tartalmak (mesék, mítoszok, legendák)
- Játék a fényvel (lámpákkal, vetítőkkel)
- Tárgyak, terek és a fény kapcsolata
- Külső-belső élmények átélése, megtapasztalása és megjelenítése (zenei, akusztikai analógiák felismerése, létrehozása)
- A fekete szín használata, a fekete-fehér kontraszt (fekete tér, fekete tárgy)
- A szürkétől a feketéig - grafikában és festészetben

Felületképzés

- Faktúra és textúra alakítás a grafika és festés eszközeivel
- Felületkontrasztok létrehozása (különböző anyagok nyomataival, kollázssal)
- Lavírozott tus, pác és akvarell rajzok
- A gyors, könnyed festés technikája
- Festett ceruzarajzok. Különböző technikák vegyítése, kísérletezések

Kifejezés, képalakítás

- Organikus képalakítás (szerves elrendezés, kiemelés-elhagyás, pozitív-negatív formák, szabályosság-szabálytalanság)
- Képi elemek átrendezése, variációk, kompozíciós lehetőségek

Képalakítás

- Illusztráció készítése
- Tusrajzzal a monokromitás, a foltképzés és a vonalrendszerek szerepének hangsúlyozása
- Egyedi nyomtatással monotypia készítése

Tér - környezet

- A körülvevő környezet elemei által létrehozott különböző méretű, nyitott és zárt terek

- Térépítések és térjátékok a különböző érzékelési területek bekapcsolásával
- Hagyományos és rendhagyó térképek készítése (hang-, taktilis-, hőtérképek)
- Eltérő hangulatú, méretű, arányú és szerkezetű terekben, (labirintusokban) átélt tapasztalások, élmények megjelenítése grafika, festészet és kevert technikák segítségével

A betű és kép

- Jel (egyedi, saját jel)
- Betűkarakter, monogram
- Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságaival embléma, piktogram tervezése
- A kódextől a könyvnyomtatásig
- A nyomtatott írás és a kép használhatósága
- Miniaturák, óriásképek

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások a különböző korokban
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet alapvető technikai és műfaji sajátosságait,
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a grafika és festészet néhány kiemelkedő hazai és külföldi képviselőjét, kortárs alkotóit,
- a vizuális kifejezés, képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,

- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
- a vizuális kifejezőeszközök és módok (vonalak, színek, formák, felületek és kompozíciós lehetőségek) kifejezési szándék szerinti használatára,
- a tanult grafikai és festészeti technikákkal (ceruza-, tus-, pác-, akvarell- és krétarajz, anyag nyomatok, monotypia, kollázs, akvarellfestés, temperafestés, pasztell és vegyes technika) alkotásokat létrehozni,
- egy téma kapcsán variációkat és különböző méretű alkotásokat készíteni,
- képzőművészeti alkotásokon a színek, vonalak felületek sajátosságait felismerni,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet által közvetített üzenetek befogadásának és értelmezésének mélyítése.
- A formák, színek változatos, gazdag használatának kialakítása.
- A külső látvány és a lelki tartalmak érzékeny megjelenítésének fejlesztése.
- A véleményformálás finomítása saját és mások műveivel kapcsolatban.
- A tanulók tervezési készségének és problémamegoldó képességének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

- A megvilágítás szerepe
- A fény és árnyék grafikai és festészeti eszközökkel való megjelenítésének lehetőségei
- A forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztok
- A redukció, a sűrítés, a fokozás és a kiemelés szerepe
- A felületgazdagítás lehetőségei

- A szín perspektíva szerepe
- A különböző színviszonyok hatása, kifejezőereje
- Variációk, sorozatok készítése
- Nagyítások, méret és léptékváltások alkalmazása
- Eltérő képkivágások hatásainak megtapasztalása és alkalmazása
- A sablonnyomat, dombornyomat technikája
- A linómetszés technikája
- Alkalmazott vagy tervezőgrafika sajátosságainak megfelelő tipográfia, könyvborító, plakát tervezése Jelmezek, maszkok, díszletek készítésének sajátosságai
- Egyszerű akció, performance létrehozása
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A fény és a sötét

- Karakteresen eltérő erejű, irányú megvilágítású tárgyak és terek létrehozása, megjelenítése
- A fény és árnyék grafikai eszközökkel való kifejezése
- Színes kompozíciók, és variációk készítése a látvány inspiráló hatására

Kontrasztok

- Forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztokra épített kép, képtárgy sorozatok, variációk létrehozása, a zene-hang, mozgás-tapintás, az irodalom és a képzőművészet inspiráló hatására
- További lehetőségek, variációk és kísérletezések új médiumok, műfajok segítségével

Kifejezés - karakterek

- Emberi és mitikus karakterek vizuális kifejezése
- Emberek, hősök, tárgyak jelleme, hangulatváltozásaik megjelenítése a festészet és grafika eszközeivel
- Portrék, maszkok, jelmezek készítése
- Kifejező karakterek létrehozásának inspirálása játékokkal és akciókkal
- A kifejezés lehetőségei a redukció, a sűrítés, a fokozás, és a kiemelés eszközeivel

- Egy téma feldolgozása a sablonnyomat (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal), dombornyomat, tus- és a temperatechnika lehetőségeit felhasználva
- Felületgazdagítási lehetőségek
- Dramatikus játék a kész alkotásokkal

Tér - környezet

- A közvetlen környezet tárgyai, tárgykarakterek szembeállítás, csoportosítások
- Tárgyátalakítások, átfestéssel, zavarófestéssel
- Tárgyak idegen, megszokottól eltérő környezetbe helyezése
- Léptékváltás adta lehetőségek felhasználása
- Egy tárgy részletének felnagyítása, változatos képkivágások
- A látvány és fantázia képi elemeinek összekapcsolása egy tárgy, szerkezet belső terének ábrázolása során

Írás - kép

- Alkalmazott vagy tervezőgrafikai ismeretek segítségével könyvborító, plakát készítése
- A képhez felirat tervezése (számítógép segítségével). Betű, tipográfia
- A betű, írás és kép szabad műfajú felhasználása

Szín

- „Szín-tér”, külső-belső terek színviszonyai
- Az illúziókeltés lehetőségei
- Színperspektíva
- Kompozíciós változatok a szíkontrasztra
- A szín kifejezőereje, mélysége, mozgása a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során
- Terek berendezése, benépesítése eltérő méretű és színű figurákkal, szalagokkal, textilekkel, lámpákkal
- Doboz szín-házak - azonos motívumok más-más színviszonyok között

Képkalkotás

- A gouache technikájának ismerete
- A linómetszés technikájának elsajátítása, sajátosságai, műfaji követelményei, az anyag- és eszközhasználat specifikumai
- Egydúcós linómetszet

- Színes linómetszet kialakítása a dúctovábbvítésével
- Különböző méretű illusztráció, illusztráció sorozat készítése zenei, irodalmi alkotáshoz
- Illusztráció készítése egyedi és sokszorosítási technikákkal (ecset- és tollrajz, gouache, linómetszet)

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások és stiláris jegyek a különböző korokban
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a szín kifejezőerejét, a színperspektíva szerepét,
- a különböző színviszonyok hatását,
- a sablonnyomat, dombornyomat, linómetszés technikáját.

Legyen képes:

- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban alkalmazni,
- a fény-árnyék-szín összefüggéseit felhasználni a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során,
- alkalmazni a léptékváltás adta lehetőségeket,
- véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A személyes kifejezési eszközök megtalálásának ösztönzése.
- A kísérletező kedv, a döntésképesség és az alkotói magatartás fejlesztése.
- A képépítési és kompozíciós törvényszerűségek tudatos használatának

ösztönzése.

- A tudatos környezetformálás igényének kialakítása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

- A színmodulációk, lokál és valór színek
- A szín-önkontraszt és komplementer kontraszt hatásai
- A túlzás, fokozás szerepe
- Az egyensúly feltételei
- Az átírás módjai
- A dekoratív festészet sajátosságai
- A különböző stílusjegyek felismerésének szempontjai
- Többdúcós linómetszet létrehozása
- Hidegtű vagy pusztatű technikája
- Az improvizatív és a tervezett művek közti különbségek
- Látványterv létrehozása
- Akrilfestés gyakorlata
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Képalkotás

- Személyes jelentéssel bíró fogalmak, tartalmak, tárgyak grafikus megjelenítése (változás, kapcsolat, szembenállás)
- Színes sokszorosítás. A színek felhasználásának lehetősége a sokszorosított grafikában
- Többdúcós linómetszet készítése
- Alapszín keveredések, átfedések, új szín létrehozása, alányomás
- Sorozat készítése amorf keretű linódúcokkal
- Hidegtű
- A hidegtű vagy pusztatű technika elsajátítása, a mélynyomás alapjai
- Alapozatlan, pusztta, felfényesített lemezre karcolás tűvel, a felületek megdolgozása jelet hagyó eszközökkel
- A vonalkarakter lehetőségeinek kiaknázása a dúc felnagyításával
- A magas- és a mélynyomás variálásának lehetőségei

Stílusvariációk, átiratok

- Különböző korok eltérő stílusú, témájú alkotásainak átfestése, összekeverése és egybeépítésük variációi
- Stílusjegyek átváltoztatása, méret- és léptékváltások
- Nagyméretű dekoratív, díszletjellegű megoldások. Tervek készítése
- Fotókból képsorozatok összeállítása, eltérő képkapcsolási lehetőségek tudatos használata
- Művek összehasonlítása

Egyéni vizuális kifejezés

- Személyes kifejezőeszközök és módok megtalálása az egyéniség, a technikai lehetőségek és a műfaji sajátosságok összehangolása által, önálló kísérletezések segítségével
- Folyamat - karakter - személyes idő kifejezési lehetőségei
- Személyes képnapló készítése, lelki tartalmak, történések és változások vizuális rögzítése
- Improvizációk és tervezett művek
- Zenei vagy egyéb inspiráció segítségével túlzások, fokozások, egyensúlyvesztések megjelenítése festészeti és vegyes technikájú alkotásokon, képtárgy sorozatokon

Vizsgamunka

- Az eddigi ismeretek felhasználásával, egyéni kifejezési szándék szerinti kép, képtárgy, képsorozat készítése választott technikával és dokumentálása.

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások és stílárius jegyek a különböző korokban
- Elemzések a grafika és festés módszereiről, a színhasználatról és az anyagokról
- Művészeti, művészettörténeti ismeretek beépítése az alkotó tevékenységbe
- A feladatokhoz kapcsolódó kortárs műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten

Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,
- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban,
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit.

Legyen képes:

- különbséget tenni a magas- és mélynyomás között,
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló koncepciók alapján különböző méretű variációkat, kép-, képtárgy sorozatokat, illusztrációkat készíteni,
- munkáját esztétikusan összeállítani, bemutatni,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- véleményformálásra műalkotásokkal kapcsolatban,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet történetét, korszakait, jellemző alkotásait,
- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,
- a grafika és festészet technikai és műfaji sajátosságait,
- a képgrafikai, alkalmazott grafikai és a festészeti tevékenységeket, eljárásokat
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
- a tanszak tanult műfaji sajátosságainak megfelelő átírásra, absztrakcióra,
- az egyedi- és sokszorosított grafikai eljárások, festészeti technikák

- alkalmazására,
- a grafikai és festészeti anyagok helyes használatára,
  - a színek, formák és kompozíciós lehetőségek kifejezési szándék szerinti használatára
  - grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló alkotások, variációk és illusztrációk készítésére,
  - a tanult grafikai és festészeti technikák sokszínű használatára és továbbfejlesztési lehetőségeinek keresésére, kísérletezésre,
  - esztétikus képi megjelenítésre,
  - műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
  - önálló véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
  - a munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

A grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc

- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az iskola úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

A grafika és festészet műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

- A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:

- alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás, sorozat vagy variáció,
- grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
- szabadodon választott technikákkal készített képi alkotás, alkotássorozat vagy variáció.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező iskolának.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

- Az iskola által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
- modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
- alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlaterv - sorozat.

A vizsga értékelése

A grafika és festészet műhelygyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:

- tervezési, képalkotási készség,
- színhasználat, kompozíciós készség,
- alapvető anyag- és eszközismeret, jártasság,
- a grafikai és festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazása,
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró és kifejezőképesség,
- az elkészült munka összhangja.

8.2. Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos és az új médiumok iránti nyitott szemlélet kialakítása.
- Munkáinak esztétikus dokumentálásának és installálásának ösztönözése.
- A tanuló átíró képességének, kreativitásának, komplex szemléletének és kísérletező kedvének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

- A színek reklámpszichológiai törvényszerűségei és összefüggései
- A látvány átírásának lehetőségei
- A pseudo, a transzparencia fogalma és jelensége a művészetben
- Az intermédia, az akcióművészet, az installáció és az environment műfaji sajátosságai
- Rézkarc készítése
- A különböző műfajok, technikák határait kitágító lehetőségek
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- Tárgyak, arcok sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel
- Megvilágítási problémák, fény- és színviszonyok elemzése, megállapítások alkalmazása
- A szintani ismeretek: színek derítése, ösztönös és tudatos színhasználat
- Vázlatok, variációk és nagyméretű festmény készítése

Láttatás - képi közlés

- A látvány (tárgy, portré) feldolgozása, átírása különböző művészeti stílusokban
- Képi látványelemek felhasználása például a képregény vagy storyboard műfajában

Képalkotás

- Rézkarc készítése
- Az anyag-előkészítés műveletei (fazettálás, polírozás, alapozás, kormozás, kitakarás)
- A maratás; a marófolyadék, az idő, a vonalháló és a karakter pontos megismerése
- Festékkeverési gyakorlatok, próbalemezek, próbanyomatok készítése
- A művészettörténetből vett példa tanulmányozása, másolása, egy-egy részletének kiemelése

Intermédia - kísérletek

- Installáció, environment és akcióművészet sajátos jegyei
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (pszeudo, transzparencia, kontraszt, mélység, zárt-nyitott)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése
- Kísérletek, próbálkozások olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század
- képzőművészetében jelentek meg először (fotó-kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment,
- performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A munkafolyamatok, kísérletek dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével

Alkalmazott művészet

- Tervezőgrafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány)
- Tetszőleges reklámtéma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeivel
- A színdinamikai szempontok figyelembevétele
- A színek hatása, a színek információsegítő szerepe
- Színek a különböző médiumokban
- Számítógép kínálta lehetőségek felhasználása
- Tipográfiai ismeretek felhasználása

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a hidegtű és a rézkarc közti különbségeket, ismerje fel ezeket a nyomatokon,
- a színek érzelmeket alakító hatását saját festményein,
- az alkalmazott grafika és a szín reklámpszichológiai törvényeit és összefüggéseit,
- az intermédia egyes műformáit,
- a kortárs hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket.

Legyen képes:

- CLASSICus sokszorosított grafikai lapok készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- nyitott szemlélettel közeledni a hagyományos és az új médiumok felé,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
- Önálló koncepciójú kísérletek, alkotói folyamatok végigvitelének elősegítése.
- A kísérletezési kedv ösztönzése a grafika és festészet határterületein.
- A felelősségtudat, a döntésképesség, az empátikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

- Az arányok szerepe, jelentősége
- Árnyékok, reflexek a téri illúziókeltésben
- A látvány átértelmezésének lehetőségei
- A kiemelés - elhagyás szerepe, hatása
- A térbeliség - síkra feszítettség szabályai, kifejezőeszközei
- A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői
- Az olajfestés alapjai
- A filmnyelv és az elektronikus művészetek kommunikációs technikái
- Az intermédia, a posztmodern formanyelve
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- A figura arányainak, sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel
- A figura és környezetének viszonya
- Megvilágítás, árnyékok és reflexek
- Táj festése a szabadban akvarellal, temperával
- A térillúzió festésének lehetőségei

Láttatás - képi közlés

- A látvány (táj) befejezése, újrakomponálása, feldolgozása és átírása a helyszínen készített saját fotók, vázlatok alapján
- A látvány átértelmezése, megfogalmazása különböző művészeti stílusok átirataiban, játék egyes mesterek sajátos vizuális hatáselemeivel
- A kiemelés - elhagyás, térbeliség - síkra feszítettség vizuális kifejezőeszközeinek alkalmazása

Tematikus képalkotás

- Variációk a tér megfogalmazására a grafika és a festészet nyelvén
- Olajfestés
- Az olajfestés technikájának alapjai
- A festés története, a vászon, a vakkeret, az ecsetek, az alapozás megismerése
- Grafikai megoldások, rézkarc nyomatok a tér megjelenítésében
- Az önálló vonal- és formakialakítás, a hozzáadás - elvétel fejlesztési lehetőségeit felhasználva

Intermédia - kísérletek

- A film, média képi nyelve
- A színek játéka, a színek bizonyos irányokba történő eltorzítása, megváltoztatása
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (illúzió, szemérem - szégyen, csend - zaj, rés - szilánk)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések
- Variációk olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek

a 20. század képzőművészetében jelentek

- meg először (fotó-kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet,
- új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Alkalmazott művészet

- Tervező grafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány, írás-kép, névjegy, web-lap)
- Tetszőleges téma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeit felhasználva
- Az egyéni formanyelv
- Az önkifejezés korlátai, lehetőségei az alkalmazott művészetben
- Önálló forma és karaktervilág, vonal- és folthasználat
- Klasszicitás - modernség, posztmodern, kortárs – eredetiség

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

- A tanuló ismerje:
  - az olajfestés technikájának alapjait,
  - a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
  - a grafika és festészet szaknyelvét.

A tanuló legyen képes:

- különböző anyagokkal, stílusjegyekkel alkotásokat létrehozni,
- tájkép festésére természetben, vázlatok alapján műteremben,
- önálló alkotó tevékenységre a festészet határterületein,
- alkalmazni a grafikai sorozatok ismétlődő műfaji, stílári eszközzeit,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
- Önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás-sorozatok létrehozásának ösztönzése.
- A kísérletezési kedv bátorítása a grafika és festészet határterületein.
- A felelősségtudat, a döntésképeség, az empátikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag

- Grafikai és festészeti ismeretek
- Belső tartalmak és karakterek megjelenítési lehetőségei
- Anatómiai törvényszerűségek
- Általános és egyedi jegyek
- Téri illúzió a különböző műfajokban
- Stíluskontraszt
- Látvány átértelmezése a különböző műfajokban
- A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői
- Technikák, műfajok elméleti és gyakorlati ismeretei
- Díszlet és látványterv
- Interaktív tér
- Az intermédia kifejezési lehetőségei
- A filmetűd sajátosságai
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- Arcok, figurák, karakterek
- Önarckép sorozat, a belső változások vizuális rögzítése változatos eszközhasználattal
- Portré, figura különböző környezetbe, térbe helyezése

Láttatás - képi közlés

- Stíluskalandok a kortárs grafika és festészet hazai törekvéseinek inspiráló

felhasználásával

- Játék egy CLASSICus és egy kortárs stílus elemeivel, koncepcióival
- Azonos témára ellentétes stílusú képek, grafikai lapok készítése

Tematikus képalkotás

- Díszlet és látványtervek
- Szabadon választott mű színpadképének, látvány- és jelmeztervének elkészítése
- Egy jellegzetes részlet kivitelezése
- A valóság szín-terei, filmetűdők, képlenyomatok, rögzített pillanatok
- Kis méretben, egyedi grafikai lapokon sorozat tervezése

Intermédia - kísérletek

- Interaktív tér lehetőségei
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (identitás, individuum, rész - egész, önreflexiók - saját tér, személyes tárgy, valós és szubjektív idő, környezet hatása, titok, magány, pusztulás)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések által
- Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó-kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Alkalmazott művészet

- Tervező grafikai feladatok az év során feldolgozott témákhoz kapcsolódóan (plakát, kiadvány, meghívó, web-lap)
- Az elkészített síkalkotáshoz egy képtárgyi kiegészítés létrehozása a sokszorosítás technikájának felhasználásával

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a képgrafika és az alkalmazott grafika együttes megjelenésének lehetőségeit.

Legyen képes:

- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- CLASSICus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- az általa választott műhöz scenikai tervet, díszlettervet készíteni,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Egyedi képi világgal bíró alkotások, alkotás sorozatok létrehozásának ösztönzése.
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresésének elősegítése.
- Tudatos környezetformálás igényének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek:

- A forma, szín, tér egymáshoz való viszonya, egyéni, személyes modulációk
- A látvány átértelmezése a nézőpont és képkivágás segítségével
- A valós és virtuális tér
- A filmtér, filmidő sajátosságai
- A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői
- A személyesség hatása
-

Intermédiákísérletek

- A film műfaji lehetősége
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- Tárgyak, arcok, terek megjelenítése sajátos nézőpontból és képkivágással
- Formák, színek és terek egymáshoz való viszonyának megfigyelése

Láttatás - képi közlés

- Film készítése egy emlékről, álmról
- Storyboard megrajzolása a valós látvány után készített tanulmányok segítségével
- A kiemelés, az elhagyás, a sajátos nézőpontok és képkivágások vizuális kifejezőerejének felhasználásával
- A forgatókönyv egyes tartalmi és vizuális jeleneteiből önálló festészeti vagy grafikai lapok, variációk készítése
- Egy film elkészítéséhez nagyméretű filmtér, illetve figura megalkotása
- Filmtér és filmidő értelmezése a személyes alkotás során

Intermédiákísérletek

- Saját személyes üzenet-kísérlet
- CLASSICus ismeretek összekapcsolása kortárs eszközökkel és megközelítésekkel
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák

körüljárása (például: idő, válasz, kérdés, kétség, választás, bizonyosság, változás)

- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések
- Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó-kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek) a kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Vizsgamunka

- Szabadon választott témában portfólióval, tervezési dokumentációval elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából
  - A koncepció és tervvázlatok rögzítése
  - A tervezett mű és környezetének kapcsolata és egymásra hatásuk
  - A témának, tartalomnak és az egyénnek megfelelő technikai megoldások kiválasztása
  - A kész mű, műsorozat installálása

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

Legyen képes:

- alkalmazni a kortárs grafikai és festészeti törekvések egyes eredményét,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére,

- megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- CLASSICus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét,
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök használatát,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

A tanuló legyen képes:

- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
- önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás-sorozatok létrehozására,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- CLASSICus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek

alkalmazására,

- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- a biztonsági és balesetvédelmi előírások betartására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés 50 perc

- tárgyalás 190 perc

A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

- A vizsgafeladatot az iskola úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége.
- A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét.
- A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

1. A grafika és festészet műhelygyakorlat *gyakorlati vizsga két részből tevődik* össze:

Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

- A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:
  - alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás vagy sorozat,
  - grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
  - szabadodon választott technikákkal készített elbeszélő képi alkotás vagy sorozat,

- díszlet- és jelmeztervek,
- murália vagy annak részlete.
- A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a
- művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező iskolának.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

- Az iskola által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely
- lehet:
  - modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
  - alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlatterv vagy sorozat.

2. A grafika és festészet műhelygyakorlat *szóbeli vizsga tartalma:*

- a grafika és festészet nagy stíluskorszakai,
- a grafika és festészet legjelentősebb alkotásai, alkotói,
- a grafika és festészet anyagai, eszközei, műfajai,
- a grafika és festészet műfajában alkalmazott technikák,
- az elkészített tervek és művek bemutatása,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése:

- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező készség,
- tervezői, kivitelező készség,
- szintani és formatani ismeretekben való jártasság, a kompozíció törvényeinek ismerete,
- műalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete,
- a grafika és festészet technikáinak és eljárásainak alkalmazási szintje,
- a felületalakítás módja,
- kreativitás, egyediség,
- az elkészült munka összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága,
- kommunikációs készség.

8.3. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

- Vizes blokk
- Tároló szekrények
- Munkaasztalok, székek
- Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
- Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)
- Gyűjtött tárgyak, drapériák
- Fényképezőgép
- Filmfelvevő
- Számítógép
- Szoftverek
- Grafikai prés (legalább A/3-as méret lehúzására alkalmas méretben)
- Mobil lámpa
- Rajztábla (A/3, A/2)
- Vonalzók, olló, snitser
- Rajzi és grafikai eszközök: ceruza, toll, rajzszen, pasztell, zsírkréta, tus, karctű, linókés, különböző méretű fotós
- gumihenger, grafikai festékező lap, linó festék, szitafesték szitakeret, spakli, kormozó eszköz, lemezvágó eszköz, lemezfogó
- Dokumentum
- Festő eszköz: ecsetek, festőkések, tálak, paletták, vízfesték, tempera
- Festőállvány (továbbképző)
- Zárható vegyszertároló (veszélyes anyagok használata esetén)

IX. KÖRNYEZET- ÉS KÉZMŰVES KULTÚRA TANSZAK

9.1. KÖRNYEZET- ÉS KÉZMŰVES KULTÚRA MŰHELYGYAKORLAT

Célja:

A környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat célja a környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása, az általános és szakirányú ismeretek átadása révén a környezettudatos magatartás, az igényes kézművestárgyalkotás képességének megalapozása. Célja továbbá a munkakultúra, a feladattudatos, kitartó munkavégzés alapjainak elsajátítása, azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek a tervezéstől a kivitelezésig biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését. Mindezzel a környezetharmonikus életvitel, a környezetalakítás képességének, az értékteremtés, -megőrzés igényének kialakítása.

Feladata:

A műhelygyakorlat feladata a környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ széleskörű megismertetése, a kézműves tevékenységek szerepének feltárása a mindennapi életben és a modern viszonyok közt. A hazai és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedő alkotásain keresztül megismertetni a tanulókkal a tárgykultúra funkcionális területeit, a felhasználható anyagokat, tulajdonságaikat, az alkalmazott eszközöket, használatukat, a készítési technikákat, az esztétikai törvényszerűségeket.

Feladata emellett az ismeretek alkotó jellegű alkalmazásának elsajátítása, a múlt értékeinek a mai környezet- és tárgykultúrába való szerves beépítési lehetőségeinek felismertetése. A hagyományok megismertetésével múltunk, népművészeti és iparművészeti örökségünk megbecsülése, megszerettetése, a hovatartozás-tudat mélyítése. Más korok és népek környezet- és tárgykultúrájának megismertetésével a látásmód szélesítése, az empátia és a tolerancia kialakítása.

Tárgyelemzéseken és a tárgyalkotó tevékenységen keresztül, a tárgy, a környezet és az ember viszonyának felfedeztetése, a természethez, környezethez való kötődés mélyítése, a helyes felhasználói és fogyasztói magatartásformák kialakítása.

Az alkotói tevékenységen keresztül a manuális és konstruáló képességek fejlesztése, az esztétikai érzékenység és ítélőképesség mélyítése, az önkifejezés, az önmegvalósítás

lehetőségének felfedeztetése. A környezet- és kézműves kultúra műhelymunka baleset- és környezetvédelmi előírásainak megismertetése.

Ennek érdekében az oktatás a tanuló életkori sajátosságait figyelembe véve az alapfok és a továbbképző évfolyamain egyaránt hangsúlyosan alapoz a gyűjtőmunkára, a rekonstruálás és az átírás metodikájára, a kreativitásra. Az elsajátítandó elméleti és gyakorlati témakörök, tartalmak komplex szemlélettel, egymással szintézisben lévő rendszert alkotva jeleníthetők

meg a tanítás folyamatában. Az élményszerű tapasztalatszerzés, az önművelés megalapozása érdekében javasolt könyvtár-, múzeum- és kiállítás-látogatások beépítése a műhelymunkába.

9.2. Alapfokú évfolyamok

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ területeinek bemutatása, a kézműves tevékenységek szerepének feltárása. Irányított megfigyelések által élményszerű tapasztalatszerzés biztosítása.
- A környezet- és kézműves kultúra műhely és a műhelymunka megismertetése.
- A tárgyalkotás során alkalmazható egyszerű technikák elsajátításával a manuális és konstruáló képességek fejlesztése.
- A felhasználható anyagok, az alakításukhoz szükséges eszközök megismertetése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

- Környezet és környezetkultúra, tárgy és tárgykultúra
- Természetes és mesterséges környezet elemei, alkotói
- Az ember tárgykészítő tevékenysége, a tárgyak szerepe
- Tárgyelemzés alapvető szempontjai
- Ísi, kézműves és ipari tárgyformálás

- A környezet- és kézműves kultúra műhelymunkájának alapjai
- A kézműves tárgyalkotás alapanyagai: a növényi részek, a textilek, a papír, az agyag alapvető tulajdonságai, alakításuk
- egyszerű technikái
- A kézműves tárgyalkotás eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- A tárgyalkotás alapvető fázisai
- Környezetkultúra - természeti környezet, épített környezet: település, lakhely
- Környezettervezés, az ember környezetalakító tevékenysége
- A makettkészítés alapjai
- Ünnepi alkalmak
- A mese világa

Feladatcsoportok

- A környezet- és kézműves kultúra műhely

- A környezet- és kézműves kultúra műhely berendezése
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A műhelymunka rendje
- A műhelymunka alapvető magatartási és munkavédelmi szabályai

Tárgyalkotási ismeretek

- A kézműves tárgyalkotás sajátosságai
- A tervezés lépései
- Formák, színek kifejezőereje
- A tárgyalkotás alapvető fázisai
- A tárgyak harmóniája, esztétikája

A kézművesség anyagai, technikái

- A környezet anyagai
- Az anyagok tulajdonságai - alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk
- Textúrák és faktúrák
- A növényi részekből készíthető tárgytípusok. Egyszerű tárgyalkotási technikák
- A textilből készíthető tárgyak köre

- Textilfestés, mintázás nyomhagyási technikákkal
- Tárgykészítés a mintázott textilekkel
- Egyszerű fonástechnikák
- Papír alkalmazása az alkotótevékenységben
- Az agyag felhasználása a tárgyalakításban

A lakhely és a lakáskultúra

- Összhangban a természettel: törzsi kultúrák, modern viszonyok
- Az épített környezet vizsgálata
- Településtípusok, a falu és a város sajátosságai
- Az épületek típusai funkcionalitásuk alapján
- Építészeti megoldások vizsgálata természeti népeknél, a népi kultúrában
- A lakhely funkciói, beosztás, alaprajz
- Az épületek és a külső terek kapcsolata, harmóniája. Parkok, udvarok, kertek
- Településmakettek, épületmakettek, külső terek tervezése, készítése
- A megismert anyagok felhasználása az alkotómunkában
- Alkalmak és szokások
- Az ünnepek megnyilvánulása a környezet- és tárgykultúrában
- Alkalmak, szereplők, helyszínek, díszletek, kellékek
- Tárgykészítés, környezetalakítás az ünnepekhez kapcsolódóan, a megismert anyagok felhasználásával

A mese

- A mese világa
- Mesehősök - jó és szép, rossz és csúf, fantázialények; jellegzetes helyszínek
- Típusok, karakterek megjelenítésének lehetőségei
- Babák, bábok és díszletek készítése
- A megismert anyagok felhasználása az alkotómunkában

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra fő területeit, a tárgyalakítás szerepét,
- a megismert alapanyagok felhasználási lehetőségeit,

- az anyag- és formaalakításuk egyszerű módjait,
- a környezet- és kézműves kultúra műhely berendezését, munkarendjét,
- a környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit,
- a lakhelyhez, a meséhez és az ünnepekhez kapcsolódó környezet és tárgykultúra alapvető sajátosságait.

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására,
- az anyagok élményszerű megtapasztalására,
- a megismert eszközök megfelelő használatára,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek bemutatása.
- A tárgyak funkcionalitásának, a környezetalakítás, a környezettervezés jelentőségének felismertetése.
- Irányítottmegfigyelésekkel élményszerű tapasztalatszerzés biztosítása.
- A fa, a fonható szálanyagok, az agyag és a fémek szerepének megismertetése a tárgyalkotásban egyszerű technikák elsajátíttatásával.
- Azoknak az ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú alkotómunka elvégzését
- Az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek fejlesztése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

- Környezetkultúra, tárgykultúra, az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevői
- Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyak információhordozó szerepe

- A tárgyak esztétikai értéke, minősége
- Textúrák és faktúrák, színek és hangulatok a tárgyakon
- Használati és díszfunkció
- Kézműves mesterségek: az agyag-, a famunkák, a fonható szálanyagok, vesszőmunkák és a fémművesség alapjai
- Egyszerű tárgy- és díszítményalkotási lehetőségek
- A tárgyalakítás anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- A tárgyalakítás alapvető fázisai
- Az ember és környezete.
- A környezetalakítás jelentősége.
- Középületek, a családi környezet és a háztartás
- Lakáskultúra, lakberendezés
- Az adott témakörök emlékei a törzsi kultúrákban, a népművészetben, az iparművészetben és a művészettörténetben
- Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben
- A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

Tárgyalakítási ismeretek

- A tárgyak formája és funkciója
- A tervezés lépései, fontosabb szempontjai (szerkezeti megoldások)
- Az anyag- és technika választás szempontjai
- Tárgyalakítási műveletek: előkészítő műveletek, a tárgyformálás, díszítés, összeállítás, kikészítő és utómunkálatok
- A kézművesség anyagai, technikái

Agyagművesség

- Az agyag felhasználási területei, jellegzetes tárgytipusai
- Az agyag tulajdonságai, formálhatósága, alakíthatósága
- A megmunkálás, tárgyalakítás alapvető lépései
- Az agyagmunka eszközigénye, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Egyszerű tárgyalakítási és díszítési technikák (tapasztás, formába rakás,

felrakás, nyomhagyási technikák, rátét)

- Tárgyalkotása tanult technikák alkalmazásával

Faművesség, fonható szálanyagok, vesszőmunkák

- A fa, a vessző és a fonható szálanyagok felhasználási területei, jellegzetes tárgytipusai
- A fa, a vessző és a fonható szálanyagok tulajdonságai, formálhatóságuk, alakíthatóságuk
- A megmunkálás eszközigénye, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Választott anyag egyszerű tárgyalkotási, összeállítási és díszítési technikái (sodrás, fonás, toldás, darabolás, vájás, csiszolás, kötözött, ragasztott - összeállítások, festés, pácolás, karcolás, ékrovás)
- Tárgyalkotás választott anyag és technika alkalmazásával

Féművesség

- A fémek felhasználási területei, jellegzetes tárgytipusai
- A féművesek jellegzetes tárgyalkotási és díszítési technikái
- A fémek alapvető tulajdonságai, formálhatóságuk, alakíthatóságuk
- A féműves munka eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák (darabolás, hajlítás, domborítás, trébelés, poncolás)
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Lakhely, lakáskultúra, berendezés

- Az épület szerepe, jellege és berendezése közti összefüggések
- Középületek, lakóházak. Külső megjelenés, belső terek, berendezés
- A lakáskultúra elemei, összetevői
- A tárgyak információhordozó szerepe
- A lakberendezés szempontjai
- Bútortípusok, a bútortörténet érdekességei
- A berendezési tárgyak, bútorok mint jelképek
- Környezettervezés, makettkészítés, tárgyalkotás a megismert anyagok és technikák alkalmazásával

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját,
- az agyag, a fa, a vessző, a fonható szálanyagok és a fém felhasználási lehetőségeit,
- az anyag- és formaalakításuk egyszerű módjait,
- a tárgyalkotás fontosabb szempontjait,
- a tanult tárgyalkotási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit,
- a lakáskultúra, a lakberendezés alapjait,

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására,
- az anyagok élményszerű megtapasztalására,
- a megismert eszközök megfelelő használatára,
- az önálló tárgyalkotásra,
- tárgyelemzésre adott szempontok alapján,
- a tárgyakban rejlő esztétikum felfedezésére és megfogalmazására,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek bemutatása.
- A tárgyak funkcionalitásának, a környezetalakítás, a környezettervezés, valamint az újrahasznosítás jelentőségének felismertetése.
- Irányított megfigyelésekkel élményszerű tapasztalatszerzés biztosítása.
- A textil, a nemez, a bőr szerepének megismertetése a tárgyalkotásban egyszerű technikák elsajátíttatásával.
- Azoknak az ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú alkotómunka elvégzését

- Az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak kialakítása.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

- Környezetkultúra, tárgykultúra, az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevői
- Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyak információhordozó szerepe
- A tárgyelemzés szempontjai. A tárgyak esztétikai értéke, minősége
- Textúrák és faktúrák, színek és hangulatok a tárgyakon
- Használati és díszfunkció, reprezentáció
- Újrahasznosítás
- Kézműves mesterségek: a textil, nemez és bőrmunkák alapjai
- Egyszerű tárgy- és díszítményalkotási lehetőségek
- A tárgyalkotás anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- A tárgyalkotás alapvető fázisai
- Az ember és környezete. Életmód és tárgykultúra, lakhely és munkakörnyezet
- Az ünnepek megnyilvánulása a környezetben, a lakáskultúrában
- Az adott témakörök emlékei a törzsi kultúrákban, a népművészetben, az iparművészetben és a művészettörténetben
- Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben
- A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek

- A forma funkció és a díszítés összefüggései
- A tervezés lépései, szempontjai
- Az anyag- és technika választás szempontjai, az anyaghasználat és a technika összefüggései
- Az anyagok kombinálásának lehetőségei
- Tárgyalkotási műveletek az adott tárgy és az alkalmazott anyagok

függvényében: előkészítő műveletek, tárgyformálás, díszítés, összeállítás, kikészítő és utómunkálatok

A kézművesség anyagai, technikái

Textilmunkák

- A textil felhasználási területei
- A textil munkák alapanyagai, tulajdonságaik, alakíthatóságuk
- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- A textilmunkák eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák: fonástechnikák, a szövés alapjai, egyszerű öltéstípusok, hímzéstechnikák
- A szabás alapvető ismeretei, egyszerű összeállítási módok
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Nemez

- A nemez felhasználási területei
- A gyapjú tulajdonságai, alakíthatósága
- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- A nemezkészítés anyagai, eszközei
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

A bőr

- A bőr felhasználási területei
- A bőr tulajdonságai, alakíthatósága
- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- A bőrmunkák eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák: fonástechnikák bőrszállal, díszítés nyomhagyással (poncolással, csontozással), lyukasztással
- Egyszerű lyukasztott, fűzött összeállítások
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Az újrahasznosítás

- Fogyasztói társadalom, felhasználói és fogyasztói magatartás
- Az újrahasznosítás fogalma, jelentősége a tárgykultúra területén
- Az anyagok újrahasznosítási lehetőségei
- A tárgyak újrahasznosítása, funkcióváltás
- Újrahasznosítási feladatok a megismert tárgytipusokhoz és

anyagféleségekhez kapcsolódóan

Életmód

- A környezet, az életmód és a tárgykultúra kapcsolata
- Jellegzetes munkatevékenységek
- A munkakörnyezet jellemzői. Környezettervezés munkatevékenységekkel kapcsolatban
- Munkaeszközök készítése
- Munkafolyamatok megjelenítése ismert anyagok és technikák alkalmazásával

A lakáskultúra- ünnepi alkalmak

- Az ünnepek megnyilvánulása a környezetben, a tárgykultúrában
- A terítés kultúrája, a teríték elemei és a hozzájuk kapcsolódó szimbolikus értelmezések
- Használati és díszfunkcióval rendelkező tárgyak, díszítési lehetőségek
- Ünnepi környezet alakítása, tervezése
- Ismert és új anyagok, technikák felhasználása az ünnepi alkalmak, a terítés kultúrája témaköréhez kapcsolódó tárgyalakításban

Vizsgamunka_készítése

- Egyéni kifejezési szándék szerinti tárgyalakítás választott anyaggal és technikával.

Dokumentálás

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tárgyalakítás szerepét, a tárgyak funkcióját,
- a textil, a nemez, a bőr felhasználási területeit,
- az anyag- és formaalakításuk egyszerű módjait, díszítési lehetőségeit,
- a tárgyalakítás fontosabb szempontjait,
- az újrahasznosítás szerepét, lehetőségeit,
- az önálló tapasztalatszerzés eszközrendszerét,
- a lakáskultúra alapjait, az ünnepek megnyilvánulási lehetőségeit a környezet- és tárgykultúrában,

- a tanult tárgyalakotási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit.

Legyen képes:

- pozitívan viszonyulni a természetes és mesterséges környezethez,
- a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
- az anyagok élményszerű megtapasztalására,
- a megismert eszközök megfelelő használatára,
- az önálló tárgyalakotásra,
- egyszerű tárgyak készítésének technológiai folyamatait meghatározni,
- tárgyelemzésre adott szempontok alapján,
- a tárgyakban rejlő esztétikum és a tárgyakkal kifejezhető jelentéstartalmak felfedezésére és megfogalmazására,
- a hagyományos kézműves tárgyak szerepének felismerésére, átértelmezésére a mai igények alapján,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevőit, a környezetkultúra fő területeit,
- a tárgyalakotás szerepét, a tárgyak funkcióját, anyagfajtaát és díszítési lehetőségeit,
- az alapanyagok felhasználási lehetőségeit,
- az anyag és formaalakítás módjait,
- a tárgyalakotás, az újrahasznosítás lehetőségeit, fontosabb szempontjait,
- az önálló tapasztalatszerzés eszközrendszerét,
- a környezetkultúra és kézművesség legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit.

A tanuló legyen képes:

- pozitívan viszonyulni a természetes és mesterséges környezethez,
- a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
- az anyagok élményszerű megtapasztalására,
- a megismert eszközök megfelelő használatára,

- az önálló tárgyalakotásra, funkcionális, vagy gondolati tartalmat kifejező termék létrehozására,
- egyszerű tárgyak készítésének technológiai folyamatait meghatározni,
- tárgyelemzésre adott szempontok alapján,
- a tárgyakban rejlő esztétikum és a tárgyakkal kifejezhető jelentéstartalmak felfedezésére és megfogalmazására,
- a hagyományos kézműves tárgyak szerepének felismerésére, átértelmezésére a mai igények alapján,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat

- tervezés 30 perc
- tárgykészítés 150 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az iskola úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgy- és környezettervező-alkotó képessége. A terv tükrözze a tanuló funkcionális, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalakító készségét, a kézművesség hagyományos anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy, tárgyegyüttes mutassa be a tanuló környezet és kézműves kultúra területén megszerzett jártasságát, szakmai tudását.

A környezet- és kézműves kultúra *műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:*

- A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott tárgy vagy tárgycsoport a környezet és kézműves tárgykultúra témaköréből.
- szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- meghatározott funkcióra tervezett építészeti tér vagy épület makettje,
- benyújtott vizsgamunka- tanári irányítással megvalósított- tervezési munka alapján, - használati vagy ajándéktárgy,
  - játék,
  - környezet- és lakáskultúra eleme.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező iskolának.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített tárgy a környezet vagy kézműves kultúra műfajából.

- Az iskola által meghatározott feladat a tanuló által készített tervvázlat alapján, természetes vagy egyéb anyagból
- szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
  - használati tárgy,
  - ajándéktárgy,
  - játék.

A vizsga értékelése

- környezettervező képesség,
- tárgytervező képesség,
- formaalkotó és díszítményképző készség,
- anyag- és eszközhasználati ismeret, jártasság,
- kézműves alapismeret,
- a műfaji konvenciók, sajátosságok megfelelő alkalmazása,
- a vizsgamunka összhatása.

9.3. Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek bemutatása.
- A hazai és az egyetemes tárgykultúra megismertetése jeles példákon

keresztül.

- A tárgyi és szellemi kultúra összekapcsolódásának felfedeztetése.
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalkotási technikáinak megismertetése a kultúra és a szórakozás témakörében.
- Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés lehetőségének felfedeztetése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

- A tárgykultúra összetevői, egyes kézműves területek jellegzetes tárgytípusai
- A tárgyalkotás és -elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek
- Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyakkal közvetített jelentéstartalom
- Egyedi tárgyak, tömegtermékek
- A sokszorosítás
- Alkotói, felhasználói és fogyasztói magatartásformák
- A tárgyak használati és díszfunkciója
- A tárgyak dokumentációs funkciói
- Közvetített és valódi érték, anyagi és eszmei érték
- A tárgyalkotás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Kultúra és szórakozás. Könyvnyomtatás, színház, sport, játék, zene, tánc
- Az adott témakörök emlékei a magyar és az egyetemes tárgykultúrában, a művészettörténetben
- Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben
- A gyűjtőmunka módszerei
- Az önművelés és az önkifejezés lehetőségei
- A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek

- A kézműves tárgyalkotás sajátosságai, technikák újabb lehetőségei
- Tárgy- és díszítményalkotási lehetőségek, technikák, esztétikai követelmények
- A tervezés lépései, szempontjai: formai és szerkezeti szabályok, arányrendszerek
- A színek, formák, a fény és az árnyék kifejező ereje
- A forma, a funkció és a díszítés összhangja
- Az anyagok tulajdonságai - alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk. Az anyagok kombinálásának lehetőségei
- Az anyag- és technikaválasztás szempontjai, az anyaghasználat és a technika összefüggései
- A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások
- Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Kultúra és szórakozás

- A szabadidős, kulturális tevékenységek jellegzetes környezet- és tárgykultúrája
- Tárgyalkotás, környezettervezés a kultúra és a szórakozás témakörében

Az írás története. A könyvnyomtatás

- Érdekességek az írás, könyvnyomtatás történetéből
- Írás és betűtípusok. Könyvtervezés, illusztráció
- A könyvborítók készítési és díszítési módjai
- Tárgyalkotás az írás, könyvkötés témakörében az ismert és új anyagok, technikák alkalmazásával (Papírmerítés, papírdomborítás, díszítés más anyagokkal.
- A bőrdomborítás technikái - alátétes és zsinóros domborítás)

Sokszorosítás

- Sokszorosítás a tárgyalkotásban. Jellegzetes anyagok és technikák (öntés, préselés, trébelés, gipsz, agyag, fém)
- Sokszorosítási technikák a díszítményalkotásban (metszetek, dúcok,

nyomatok mintázófák, pecsételők)

- Pozitív és negatív formák.

Formakészítés

- Tárgy- és díszítményalkotás sokszorosítási technikák alkalmazásával ismert és új anyagokkal

A színház

- Színháztörténeti érdekességek
- Szereplőtípusok, karakterek, maszkok, álarcok, díszlet és jelmez
- A bábszínház. Bábtípusok: sík- és térbeli bábok, mozgatható végtagú bábok. Árnyjátékok.
- A bábkészítés anyagai, technikái
- Tárgyalkotás a színház témakörében választott anyagokkal és technikákkal

Szórakozás: sport, játék, zene, tánc

- Statika és dinamika. A mozgás kifejezésének sík- és térbeli lehetőségei
- A játék, a sport, a zene és a tánc kifejezésének vizuális lehetőségei
- Mozgássorozatok, események megjelenítése
- Mozgást kifejező alkotások anyagai, technikái
- Tárgyalkotás a sport, játék, zene vagy a tánc témaköréhez kapcsolódóan választott anyagokkal, technikákkal. (Játék és
- sporteszközök, hangszerek. Relief, plasztika. Szerkezetek, mobilok.)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra fogalmát, területeit, összetevőit,
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,
- a kézműves tárgyalkotás műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit,
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig,
- a felhasznált anyagok fajtáit, tulajdonságait,
- a tanult tárgyalkotási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát,
- a tanult tárgyalkotási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit,

- a kultúra és a szórakozás témakörének kifejezési lehetőségeit a kézműves alkotómunkában.

Legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
- önálló tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig,
- az anyagok, eszközök, technikák helyes megválasztására,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére,
- a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése, a tárgyi és szellemi kultúra összekapcsolódásának felfedeztetése.
- A hazai és az egyetemes tárgykultúra bemutatása jeles példákon keresztül.
- A díszítőművészet jellemzőinek és tudatos alkalmazásának elsajátíttatása.
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalkotási technikáinak megismertetése az érzelem és egyéniség témakörében.
- Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés lehetőségének felfedeztetése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

- A tárgykultúra összetevői, egyes kézműves területek jellegzetes tárgy típusai
- A tárgyalkotás és -elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek

- Az ember és a tárgy kapcsolata. Tárgyakkal közvetített jelentéstartalom
- A díszítőművészet jellegzetességei
- A tárgyak használati és díszfunkciója. Gyakorlati és lelki funkció, társadalmi-gazdasági jelző szerep
- Közvetített és valódi érték, anyagi és eszmei érték. Ajándéktárgyak
- Egyedi tárgyak, tömegtermelés. Alkotói, felhasználói és fogyasztói magatartásformák
- A tárgyalakítás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Érzelem és egyéniség kifejeződése a tárgy- és környezetkultúrában
- Ízlés és divat. A stílus
- Öltözet és viselet
- Az önkifejezés lehetőségei
- Az önművelés, a gyűjtőmunka módszerei
- Az adott témakörök emlékei a magyar és az egyetemes tárgykultúrában, a művészettörténetben
- Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben
- A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

Tárgyalakítási ismeretek

- A kézműves tárgyalakítás sajátosságai, technikák újabb lehetőségei
- Gyűjtőmunka
- A tervezés lépései, szempontjai, esztétikai követelmények
- Formai és szerkezeti szabályok, arányrendszerek, szimmetria, aszimmetria
- Színtani ismeretek. Színek, érzelmek és hangulatok
- Motívumalakítás, stilizálás, átírás.
- Motívumelemek, fő- és mellékmotívumok.
- A kompozícióépítés elvei, szabályai
- A funkció-forma-díszítmény összhangja
- Modellezés
- Az anyagok tulajdonságai - alakíthatóságuk, formálhatóságuk,

felhasználhatóságuk

- Az anyagminőségek kifejezőereje
- Az anyag- és technika választás szempontjai, társításuk, kombinálásuk lehetőségei
- A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások
- Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Érzelem és egyéniség

- Az érzelem és egyéniség kifejezésének lehetőségei a környezet- és tárgykultúrában
- Gyűjtőmunka és megfigyelések
- Tárgyalkotás, környezettervezés a témakörhöz kapcsolódóan

Díszítőművészet, motívumrendszer

- A díszítmények szerepe, jelentéstartalma
- Motívumelemek, motívumtípusok, kompozíciók
- A színhasználat üzenetértéke
- Motívumtípusok jellegzetes megjelenési formái, készítési technikái a kézművességben
- Tárgyalkotás a díszítőelemek tudatos alkalmazásával választott anyaggal és technikával

Személyes tárgyak - Ajándékozás

- Az érték fogalma, viszonylatai.
- A tárgyak gyakorlati és lelki funkciói, érzelmi, hangulati hatás
- Személyes tárgyak. Egyéni ízlés
- Az ajándékozás kultúrája.
- Az ajándéktárgy és a csomagolás harmóniája
- A csomagolás és a díszítés lehetőségei
- Alkalmazható anyagok és technikák
- Ajándékkészítés és csomagolás választott anyaggal, technikával

Az öltözet

- Az öltözet összetevői
- Az öltözettel közvetített jelentéstartalom
- Az öltözettervezés alapjai. Mintakészítés, modellezés

- Az öltözetkészítés technológiai alapjai - szabászati ismeretek, összeállítási és díszítési technikák
- Öltözet, vagy öltözetdarab készítése választott anyagok és technikák felhasználásával, kombinálásával, viseleti babákra vagy saját célra
- Öltözet-kiegészítők
- Az ékszerek típusai
- Az ékszerkészítés anyagai, technikái
- Ékszer, ékszerkollekció készítése, választott anyagok és technikák alkalmazásával

Textilmunkák

- Textilfestés újabb lehetőségei (textilnyomás, batikolás)
- Hímzés- és szövéstechnikák újabb lehetőségei (szálszorítás, subrika, zsinórozás, madzagszövés, egyszerű szedett és göbös mintázás)
- Nemezelés.
- A nemez szabad felhasználása
- Összeállítási technikák.
- A gépi varrás alapjai
- Választott technikák alkalmazása a tárgyalakotásban

Bőrműves technikák

- A bőrvarrás alapjai, technikái. A szíjgyártóvarrás és a szúcshímzés
- Rátéttípusok. A rátétkészítés módjai
- Egyszerű szironytechnikák
- A bőrműves technikák anyag- és eszközszükséglete
- Választott technikák alkalmazása a tárgyalakotásban

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, a díszítőművészet jellemzőit,
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,
- a kézműves tárgyalakotó tevékenység tanult területeit, azok műfaji

- sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit,
- a tárgyakkal, díszítményekkel kifejezhető jelentéstartalmakat,
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig,
- a tervezés szempontjait, a funkció-forma-díszítés összhangját,
- a hagyományos kézműves tárgyalakítás beépítésének lehetőségeit a mai tárgykultúrába,
- a kézműves tevékenységben alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait,
- a tanult tárgyalakítási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát,
- a tanult tárgyalakítási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit,
- az érzelem és egyéniség témakörének kifejezési lehetőségeit a kézműves alkotómunkában.

Legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására,
- önálló, igényes tárgyalakításra a tervezéstől a kivitelezésig,
- az anyagok, eszközök, díszítő- és összeállító technikák helyes megválasztására,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
- a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására,
- tárgyak, díszítmények, technikák átírására,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése.
- A törzsi kultúrák, a magyar népművészet és az iparművészet korszakainak, tárgyalakítási területeinek bemutatása jeles példákön keresztül.
- A megismert témakörök beépítési lehetőségeinek felfedeztetése a mai környezet- és tárgykultúrába
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalakítási

technikáinak megismertetése.

- A gyűjtőmunka alapjainak, az átírás módszerének és alkalmazási lehetőségeinek elsajátíttatása.
- Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés lehetőségének felfedeztetése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

- A tárgykultúra összetevői, egyes kézműves területek jellegzetes tárgytipusai és díszítőművészete
- A magyar és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedő kézműves emlékei: törzsi kultúrák, népművészet, népi iparművészet, iparművészet
- A gyűjtőmunka módszerei. Az önművelés és az önkifejezés lehetőségei
- A tárgyalás és -elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek
- Az ember és a tárgyak viszonya. Információhordozó szerep, jelentéstartalom
- Alkalmazott, átalakított és alkotott tárgyak
- Az ember közvetlen szükségleteinek kielégítését szolgáló tárgyak
- A műalkotás mint speciális tárgy
- A tárgyalás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- A tárgyrekonstrukció szerepe, szempontjai, folyamata
- Az átírás lehetőségei
- Kulturális örökség. Műemlékvédelem, Világörökség
- A természeti környezet és az épített környezet értékei
- A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek

- A kézműves tárgyalkotás sajátosságai, technikák újabb lehetőségei
- Gyűjtőmunka, rekonstrukció, átírás
- A tervezés lépései, szempontjai, esztétikai követelmények
- A funkció-forma-díszítmény kifejezőereje, harmóniája
- Makettkészítés, modellezés
- Az anyagok tulajdonságai - alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk
- Az anyagminőségek kifejezőereje
- Az anyag- és technika választás összefüggései, társításuk, kombinálásuk lehetőségei
- A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások
- Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Múlt, jelen és jövő

- Idő, időszámítás, időmérők
- Egyes időszakok jellegzetességeinek, az idő múlásának, a változások kifejeződése a környezet- és tárgykultúrában
- Gyűjtőmunka és megfigyelések. A tapasztalatok felhasználása a témakörhöz kapcsolódó tárgyalkotásban, környezettervezésben.

Törzsi kultúrák

- Természeti népek tárgykultúrája
- A természeti környezet, az életmód, a világszemlélet és a tárgyalkotás összefüggései
- Jellegzetes anyagok és technikák
- Tárgyelemzések, tárgyrekonstrukciók, technikák elsajátítása választott területhez kapcsolódóan
- Tárgytípus, technika, díszítmény - átírási gyakorlatok, tárgyalkotás a mai igényekhez igazodva

A népművészet

- A honfoglaló magyarság tárgyi kultúrája

- A népművészet korszakai: jellegzetes tárgytypusok, alapanyagok, motívum és színvilág
- Tájegységek népművészete. A saját, vagy egy választott tájegység jellegzetes tárgykultúrája, díszítőművészete
- Tárgyelemzések, tárgyrekonstrukciók, technikák elsajátítása a népművészet egy-egy korszakához, vagy tájegységéhez kapcsolódóan
- A népművészet továbbélési lehetőségei. A népi iparművészet
- Régi és mai szerepek. Értékmegőrzés, értékteremtés
- Hagyományos funkciók, formák, díszítmények és technikák - átírási gyakorlatok, tárgyalakotás a mai környezet- és tárgykultúra választott területeire

Az iparművészet

- A művészettörténeti korszakok jellemzői
- Az iparművészet kiemelkedő emlékei, alkotói, alkotóműhelyei egyes korszakokhoz, kézműves területekhez kapcsolódóan
- Tárgyrekonstrukció, tárgyalakotások egy választott korszakhoz, vagy egy választott művészi kézműves területéhez kapcsolódóan
- Tárgytypus, technika, díszítmény - átírási gyakorlatok, tárgyalakotás a mai igényeihez igazodva

Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, összetevőit,
- a környezet és az ember kölcsönhatását,
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,
- a megismert kézműves tárgyalakotó tevékenységek műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit,
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig,
- a tervezés szempontjait, a funkció-forma-díszítés összhangját,
- a tárgyalakotásban alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási lehetőségeit,

- a tanult tárgyalkotási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát,
- a tanult tárgyalkotási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit,
- a magyar népi kézművesség legjelentősebb emlékeit,
- más korok és népek legjellemzőbb kézműves emlékeit,
- a tárgyakkal, díszítményekkel kifejezhető jelentéstartalmakat,
- a hagyományos kézműves tárgyalkotó tevékenységek továbbéltetésének, beépítésének lehetőségeit a mai környezet- és tárgykultúrába.

Legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására,
- önálló, igényes tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig,
- munkájában a funkció-forma-díszítés összhangjának megteremtésére,
- az anyagok, eszközök, díszítő- és összeállító technikák helyes megválasztására, alkalmazására,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
- a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására, a tapasztalatok alkotó felhasználására,
- tárgyak, díszítmények, technikák rekonstruálására, átírására,
- alkotómunkájában a hagyományos kézművesség értékeit napjaink tárgykultúrájának igényeihez igazítva továbbéltetni,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése.
- A népi iparművészet, a modern és a kortárs művészet jeles példáinak, valamint a környezet- és tárgy kultúra modern törekvéseinek bemutatása.
- A megismert témakörök beépítési lehetőségeinek felfedeztetése a mai környezet- és tárgykultúrába.
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalkotási technikáinak megismertetése.

- A gyűjtőmunka és a dokumentálás alapjainak, módszereinek elsajátíttatása.
- Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés, önművelés lehetőségének felfedeztetése.

Tananyag

- Környezet- és kézműves kultúra ismeretek
- A magyar és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedő alkotásai: modern és kortárs művészet
- A gyűjtőmunka módszerei. Az önművelés és az önkifejezés lehetőségei
- A modern tárgy- és környezetkultúra jellegzetességei. Kísérletezések, új törekvések
- Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyak információhordozó szerepe, jelentéstartalma napjainkban
- A tárgyalakítás és -elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek
- Újrahasznosítás lehetőségei napjainkban
- Alkotói, felhasználói és fogyasztói magatartásformák
- Értékmegőrzés, értékteremtés
- Nemzeti sajátosságok a környezet- és tárgykultúrában. A globalizáció hatása a környezet- és tárgykultúra alakulására
- A tárgyalakítás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Dokumentálás, kiállítás-rendezés
- A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

Tárgyalakítási ismeretek

- A kézműves tárgyalakítás sajátosságai, a kézműves technikák újabb lehetőségei

- Gyűjtőmunka, rekonstrukció, átírás
- A tervezés lépései, szempontjai, esztétikai követelmények
- A design, az ergonómia, a funkcionalizmus szempontjai
- Funkció - forma, anyag - szerkezet, arány - kompozíció, színdinamika, stílus
- Makettkészítés, modellezés
- Az anyagok tulajdonságai - alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk
- Az anyagminőségek kifejezőereje
- Az anyag- és technika választás összefüggései, társításuk, kombinálásuk lehetőségei
- A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások
- Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Múlt, jelen és jövő

- Modern művészet, kortárs művészet
- A hagyományos tárgyalkotás sajátosságainak, szimbólumainak megjelenése a modern művészetben
- A környezethez való viszonyulás megjelenése a modern művészet ágaiban
- A tárgyalkotás és -felhasználás modern művészi értelmezései
- Az alkalmazott művészetek új útjai
- Tárgyalkotási kísérletek tetszőleges irányzat jegyében

Ipari formatervezés

- Az ipari formatervezés sajátosságai
- Modern funkcionalizmus, ergonómia
- Formatervezés a környezet- és tárgykultúra ismert és új területein (építkezés, lakáskultúra, közlekedés, kommunikáció, műszaki cikkek, csomagolás)
- Modellezések a formatervezés témaköréhez kapcsolódóan, választott anyagokkal és technikákkal

A környezet- és tárgykultúra jelene és jövője

- Az ember és a technika

- Termékek és szolgáltatás. Arculattervezés
- A design szerepe. A fogyasztói kultúra alakulása
- Újrahasznosítás, transzformáció
- Környezettudatosság. A környezetalakítás modern törekvései
- Jövőkép a környezet- és tárgykultúrában
- Ember - tevékenység - környezet kapcsolata. Környezetalakítási, környezettervezési, tárgyalakítási gyakorlatok

Dokumentáció és prezentáció

- A dokumentálás szerepe
- Az alkotások dokumentációja, technikai dokumentáció
- A fényképezés. Fények, világítás, nézőpont. Tárgy- és műtárgyfotó
- Személyes mappa, portfólió készítése
- Kiállítás-rendezés - szempontok, anyagválogatás, rendszerezés, kellékek, eszközök
- Tömegkommunikáció, reklám, plakát

Rendszerezés

- A környezet- és kézműves kultúra műhelymunka elméleti és gyakorlati anyagának rendszerezése
- A tárgyalakítás területeiről tanultak rendszerezése
- Az anyagokról tanultak rendszerezése
- A technikákról tanultak rendszerezése
- Az esztétikai értékekről tanultak rendszerezése
- A környezettervezésről, a környezetalakításról, tárgyalakításról tanultak rendszerezése

Vizsgamunka készítése

- Egyéni kifejezési szándék szerinti tárgyalakítás választott anyaggal és technikával. Dokumentálás

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, összetevőit,

- a környezet és az ember kölcsönhatását, a harmonikus környezetkultúra kialakításának szempontjait,
- a tárgyak helyét, szerepét a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,
- a megismert kézműves tárgyalkotó tevékenységek műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai
- törvényszerűségeit,
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig,
- a tervezés szempontjait, a funkció-forma-díszítés összhangját,
- a kézműves tevékenységben alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási és társítási lehetőségeit,
- a tanult tárgyalkotási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát,
- a tanult tárgyalkotási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit,
- a modern művészet törekvéseit a környezet- és tárgykultúra területén,
- kézműves tárgyalkotó tevékenységek beépítési lehetőségeit a mai környezet- és tárgykultúrába.

Legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására, a környezet- és tárgykultúra tudatos alakítására,
- önálló, igényes tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig,
- munkájában a funkció-forma-díszítés összhangjának megteremtésére,
- az anyagok, eszközök, díszítő- és összeállító technikák helyes megválasztására, alkalmazására,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
- a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására, a tapasztalatok alkotó
- felhasználására,
- tárgyak, díszítmények, technikák rekonstruálására, átírására,
- alkotómunkájában a hagyományos kézművesség értékeit napjaink tárgykultúrájának igényeihez igazítva továbbéltetni,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra fogalmát, területeit, összetevőit,
- a környezet és az ember kölcsönhatását, a harmonikus környezetkultúra kialakításának szempontjait,
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,
- a kézműves tárgyalkotó tevékenység területeit, azok műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit,
- a kézművességben alkalmazható anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási és társítási lehetőségeit,
- a tárgyalkotás eszközeit, azok szakszerű használatát,
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig,
- a tervezés szempontjait, a funkció-forma-díszítés összhangját,
- a magyar népi kézművesség legjelentősebb emlékeit,
- más korok és népek legjellemzőbb kézműves emlékeit,
- a tárgyakkal, díszítményekkel kifejezhető jelentéstartalmakat,
- a hagyományos kézműves tárgyalkotó tevékenységek továbbéltetésének, beépítésének lehetőségeit a mai környezet- és tárgykultúrába,
- a környezet- és kézműves kultúra műhely munkavédelmi teendőit.

A tanuló legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására, a környezet- és tárgykultúra tudatos alakítására,
- önálló, igényes tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig,
- munkájában a funkció-forma-díszítés összhangjának megteremtésére,
- az anyagok, eszközök, díszítő- és összeállító technikák helyes megválasztására, alkalmazására,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
- a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek

- meglátására, a tapasztalatok alkotó felhasználására,
- tárgyak, díszítmények, technikák rekonstruálására, átírására,
- alkotómunkájában a hagyományos kézművesség értékeit napjaink tárgykultúrájának igényeihez igazítva továbbéltetni,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat

A gyakorlati vizsga időtartama

- tervezés 50 perc
- tárgyalakítás 190 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az iskola úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgy- és környezettervező-alkotó képessége. A terv tükrözze a tanuló funkcionális, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalakító készségét, a kézművesség anyagairól, felhasználási lehetőségeiről, munkafolyamatairól, a kézműves díszítési módok műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, hagyományairól megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy, tárgy együttes mutassa be a tanuló környezet és kézműves kultúra területén megszerzett jártasságát, szakmai tudását, művészi igényességét.

1. A környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat *gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:*

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott tárgy vagy tárgycsoport a környezetkultúra és tárgykultúra témaköréből.

- A benyújtott vizsgamunka- tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján, szabadon választott anyagokkal
- és technikákkal létrehozott alkotás, amely lehet:
  - meghatározott funkcióra tervezett építészeti tér vagy épület makettje,
  - környezet- és lakáskultúra elem,
  - használati-, ajándék-, játék-, vagy fiktívtárgy, tárgy együttes,
  - öltözet, öltözet-kiegészítő,
  - anyagtársításra, újrahasznosításra épülő funkcionális tárgy, vagy tárgycsoport.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező iskolának.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített tárgy a környezet és kézműves kultúra műfajából.

- Az által meghatározott feladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyagokkal és technikákkal létrehozott
- alkotás, amely lehet:
  - használati tárgy,
  - ajándéktárgy,
  - játék.

2. A környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat *szóbeli vizsga tartalma:*

- a környezet- és tárgykultúra fogalma, tárgytipusai,
- tárgyalkotó módok: ősi, hagyományos népművészeti, iparművészeti és ipari tárgyformálás,
- a hagyományos kézműves mesterségek kialakulása, szakosodása,
- a magyar kézművesség legjelentősebb népművészeti és iparművészeti emlékei, alkotói, műhelyei,
- más korok és népek sajátos kézműves emlékei,
- a kézművesség anyagai, eszközei,
- a tárgy- és díszítményalkotás technikái,

- a tárgykészítés fázisai a tervezéstől a kivitelezésig,
- a funkció-forma-díszítés összhangja,
- esztétikum, jelentéstartalom a tárgyakon, a környezetkultúrában,
- a hagyományok továbbélésének lehetőségei, a mai környezet- és tárgykultúrában,
- a gazdaságosság és újrahasznosítás fontossága,
- a kézművesség munka- és környezetvédelmi alapismeretei.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése

- funkcionak, műfaji sajátosságoknak megfelelő tervező, szerkesztő, modellező készség,
- manuális és konstruáló készség,
- díszítő, stilizáló készség,
- a tervezéshez szükséges magyarázó-közlő rajz szintje, egyedisége, kreativitása,
- az anyag- és eszközhasználat szintje,
- a környezet- és kézműves kultúra ismeretek gyakorlati alkalmazásának szintje,
- a megfelelő műveletek, munkafolyamatok kiválasztása,
- a vizsgatárgy összhatása, a funkció-forma-díszítmény összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kommunikációs készség.

9.4. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

- Munkaasztalok
- Tároló szekrények
- Vizesblokk
- Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
- Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)

- Kemence
- Tűzhely vagy főzőlap
- Varrógép
- Vasaló, vasalóállvány
- Fényképezőgép
- Festésre alkalmas edények
- Műanyag tálak, kád
- Kézi korong
- Mintázó eszközök agyagmunkához
- Szövőkeret
- Madzag szövő tábla
- Rámák, keretek
- Vágólap
- Ollók
- Kések
- Fűrészek
- Kalapácsok
- Fogók
- Reszelők, csiszolók
- Asztali satuk, pillanatszorítók
- Bőröző satu
- Árak
- Textil- és bőrvarró tűk
- Lyukasztók
- Mintázó és poncoló vasak
- Vonalzók
- Körzők
- Ecsetek
- Munkavédelmi eszközök

X. VIZSGAKÖVETELMÉNYEK

FELVÉTELI VIZSGA:

Gyakorlati vizsga, adott téma feldolgozása.

FÉLÉVI, ÉVVÉGI VIZSGA:

A számonkérés formája:

Gyakorlati vizsga:

A tanulók minden évfolyamban félévi és év végi vizsgán adnak számot tudásukról az adott évfolyam tananyagából. A vizsga anyagát a szaktanár állítja össze. A bemutatás vizsgamunka elkészítésével történik. A minősítésre, az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, a bizottság szótöbbséggel dönt. A bizottság a szaktanárokból áll. Az év végi osztályzatnak döntően az év közbeni munkán kell alapulnia.

Magasabb évfolyamba lépés feltételei:

- A tanórák legalább 70 %-ának látogatása
- Az évfolyamra előírt tananyag elsajátítása
- A félévi és év végi vizsga letétele /vizsgamunka elkészítése/.
- A követelményeken megfogalmazott tananyag legalább elégséges szintű ismerete

OSZTÁLYOZÓ VIZSGA:

Az a tanuló, aki a tanítási év közben a tananyagot hamarabb teljesítette, az egyes évfolyamokat átugorni kívánja, így eggyel vagy több évfolyammal magasabban szeretné folytatni tanulmányait, az adott tanév(ek) vizsgaanyagából osztályozó vizsgát köteles tenni.

Szintén osztályozó vizsgát köteles tenni az a tanuló, akinek hiányzása meghaladja a törvényben foglaltakat, illetve akit felmentettek a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól.

A vizsga anyagát a szaktanár állítja össze. A bizottság 3 főből áll (igazgató vagy ig. helyettes és két tanár). Az osztályozó vizsga követelményei megegyeznek az adott évfolyam(ok) tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményeivel, amely a pedagógiai program és helyi tanterv részét képezi.

JAVÍTÓ VIZSGA:

Annak a tanulónak, aki a tanítási év végén főtárgyból és kötelező tárgyból elégtelen osztályzatot kapott, lehetősége van javítóvizsga letételére az adott tanév tananyagából.

A vizsga anyagát a szaktanár állítja össze. A bizottság 3 főből áll (igazgató vagy ig. helyettes és két tanár). A javító vizsga követelményei megegyeznek az adott évfolyam tantárgyankénti követelményeivel, amely a pedagógiai program és helyi tanterv részét képezi.

XI. HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYEREKEKKEL, TANULÓKKAL VALÓ FOGLALKOZÁS HELYI RENDJE. ESÉLYEGYENLŐSÉGET SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK, A TANULÁSI ESÉLYEGYENLŐSÉG SEGÍTÉSÉNEK ELEMEI.

A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, tanulókat az iskola nyilván tartja, és kiemelt segítségben részesíti.

Minden esetben ingyenes a halmozottan hátrányos helyzetű tanuló részére az oktatásban való részvétel, így az első alapfokú művészetoktatásban is.

Iskolánkban megalakulásunk óta 30-35%-ban vesznek részt a művészeti képzésben hátrányos helyzetű, valamint halmozottan hátrányos helyzetű tanulók. Művészeti iskolánk feladat-ellátási helyei közül több telephelyen tanulnak iskolánk keretei között hátrányos helyzetű tanulók.

A köznevelésről szóló törvény 46. §. (3) bekezdése alapján minden gyermeknek és minden tanulónak jogában áll igénybe venni minden olyan közoktatás-szolgáltatást, amely személyiségének fejlődéséhez, tehetségének kibontakozásához indokolt és szükséges.

iskolánk az alapvető társadalmi változás, a társadalmi szintű befogadó, és együttműködő szemlélet elterjedésének és megvalósulásának egyik fontos feltételét az integrált nevelés alkalmazásában látja.

Megalakulásunk óta egyik meghatározó működési elvünk, hogy a gyermekek minél szélesebb köre számára, minél magasabb szinten biztosítsunk lehetőséget, esélyt adva olyan gyermekek és fiatalok számára is, akik lakóhelyük, vagy éppen, családi körülményeik miatt eddig ezt nem tudták megtenni (telephelyek).

A művészetoktatásban alkalmazott integrált nevelés elősegíti a magatartás és a viselkedés formálása által a szociális és a társas kompetencia, a proszocialitás kiteljesedését, amely mindkét oldal: a hátrányos helyzetű gyermekek, és a nem hátrányos helyzetű gyermekek számára közvetlenül, míg környezetük számára közvetetten nyújt olyan pozitív tapasztalatokat, amely az iskolai környezetben és a későbbi felnőtt életükben, társadalmi beilleszkedésükben, munkahelyen való helytállásukban is sikerességüket segíti elő. Mind az együttműködés, mind a kommunikáció, mind a csoportmunkára való alkalmasságukat fejleszti elősegítve a

környezetükkel szembeni pozitív attitűd kialakulását, mások elfogadását, toleranciájukat, pozitív önértékelésüket, hatékony kommunikációjukat és pozitív teremtő, alkotó aktivitásukat egyaránt.

A minőségi oktatás, az esélyegyenlőség megvalósítása a technikai, valamint a pedagógiai feltételek biztosításával történhet. Az integrált nevelés megvalósítása több tényező megjelenítését, az iskola mindennapi életébe történő beépítését egyszerre jelenti. Iskolánk a csoportmunkára, a közösségi foglalkozásokra alkalmas, tanulóbarát iskolai környezet létrehozásával: alkalmas iskolai környezet kialakítása, valamint infokommunikációs akadálymentes eszközök használata által teremti meg a tárgyi feltételeket, míg a pedagógiai eszköztár gazdagításával, a differenciáló, egyéni sajátosságokat figyelembevevő, felzárkóztató, kompenzáló nevelés alkalmazásával a pedagógiai feltételeket biztosítja. Ez utóbbi nemcsak a tanulók személyiségéhez illeszkedő pedagógiai módszerek alkalmazását jelenti, de a differenciált, egyénre szabott tanulási követelmények, ellenőrzési és értékelési eljárások alkalmazását is. A művészetoktatás sajátos oktatási-nevelési célrendszere, és megvalósítási keretei miatt különösen alkalmas az integrált, komprehenzív és differenciáló nevelés megvalósítására, a tanulók fejlesztésével hozzájárul, támogatja az általános és középiskolai beilleszkedést, helytállást, csökkentve a kimaradás, és lemorzsolódás veszélyét. A felsorolt technikai és pedagógiai feltételek biztosítása mellett iskolánk az esélyegyenlőség megvalósításához egyéb eszközökkel, gyakorlási hely biztosításával járul hozzá. A közösségi tevékenység iskolánk legalapvetőbb képzési formája, így a támogatást igénylők számára a versenyeken, utazásokon való részvételt is segíti az iskola.

XII.A TANULÓ TANULMÁNYI MUNKÁJÁNAK ÍRÁSBAN, SZÓBAN VAGY GYAKORLATBAN TÖRTÉNŐ ELLENŐRZÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI MÓDJA, SZUMMATÍV, DIAGNOSZTIKUS, FEJLESZTŐ FORMÁI

1. A tanulók értékelésének formái:

- írásbeli
- szóbeli.

Az írásbeli értékelés fajtái:

Szöveges (az előképzőben)

1-5 skálájú érdemjeggyel (alapfokon, továbbképzőben).

Az értékelés alapja és fokmérője: az alapfokú művészetoktatás követelményeinek teljesítése, illetve értékeljük a tanuló hozzáállását, azaz szorgalmát az iskolai tevékenysége során.

2. Az értékelés gyakorisága:

Írásban félévkor és tanév végén, szóban folyamatosan a tanév során.

3. A mérés

A tanulási eredmények értékelésének 3 típusa közül (diagnosztikus, formatív, szummatív) iskolaünkben a formatív a produkciók minőségének folyamatos visszajelzése mellett a szummatív értékelés fog dominálni, melynek célja egy hosszabb tanulási szakasz eredményeinek megállapítása. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja a teljesítendő, elvárható követelményeknek a tudását az alapfok és a továbbképző évfolyam befejezésére írja elő a tanulóktól, ezzel lehetőséget kíván adni a tudásuk elmélyítéséhez, az egyéni fejlődési különbségek, a gyorsabb vagy lassúbb tanulási tempó figyelembevételéhez.

XIII. A TANULÓ JUTALMAZÁSÁHOZ, MINŐSÍTÉSÉHEZ KAPCSOLÓDÓ ELVEK

1. Az érdemjegyek és az osztályzat, osztályozás

A tanuló teljesítményének számszerű mérésére a Köznevelési Törvény által meghatározott ötfokú osztályozási rendszert használjuk. Más jelet, rövidítést és egyebet osztályozott tantárgy esetében a naplóba, ellenőrző könyvbe, bizonyítványba, törzslapra nem írunk.

Érdemjegyek

A tanuló minden a szaktárgyból való megnyilvánulása osztályozható.

Érdemjegyek javítási lehetősége, pótlása

Az elmaradt feladatok, pótolhatók. A javítás vagy pótlás minden esetben a tanuló és tanára eseti megegyezésén alapul. Az iskola tanárai saját belátásuk alapján felajánlhatják az érdemjegy javítását tanulóik számára. A lehetőség megadása (pótlás esetén is) nem feltétlenül a teljes csoport számára történik.

2. A félévi és a tanév végi osztályzatok kialakítása (lásd. vizsgák)

A tanuló az összes általa tanult tantárgyból félévkor és év végén osztályzatot kap. Ez egyrészt érvényes a kötelezően tanult és a szabadon választott - és ezzel a választó tanuló számára kötelezővé lett - tantárgyakra.

A félévi osztályzatot az első félévben szerzett érdemjegyek, az év végét az egész évben szerzett érdemjegyek alapján alakítjuk ki. A félévi osztályzat nem vehető figyelembe érdemjegyként. A javuló vagy romló tendencia figyelembe vehető. Az osztályzatot a félév, illetve év utolsó tanítási óráján a tanulóval tevékenységének szóbeli értékelésével együtt ismertetjük.

A tantárgyi érdemjegyek elméleti és gyakorlati feladatok teljesítéséből és minősítéséből születnek.

XIV. A TANULÓ SZORGALMA ÉRTÉKELÉSÉNEK ÉS MINŐSÍTÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI, FORMÁI

A minősítés módja

Az osztályfőnök az általa összegyűjtött információk alapján a félévi, illetve az év végi osztályozó értekezleten javaslatot tesz az egyes tanulók minősítési fokozatára. A végleges minősítés a nevelőtestület döntése alapján az osztályozó konferencián alakul ki.

A minősítés fejezze ki:

- a közösséghez és annak tagjaihoz való viszonyt,
- a munkához való viszonyt,
- a felelősségérzetet,
- az önállóságot,
- a közösségért végzett munkát.

Annak mérlegelése, hogy a tanulót melyik fokozat illeti meg, a nevelőtestület, elsősorban az osztályfőnök fontos, felelősségteljes feladata.

A szorgalom jegyek megállapítása

A szorgalom minősítése az egyéni képességeket is mérlegelve fejezi ki a tanulmányi munkához való viszonyt, a kötelességtudatot, a rendszerességet, a pontosságot. A szorgalmat félévkor és tanév végén a példás, jó, változó, hanyag érdemjegyekkel minősítjük.

Példás

Aki erejéhez, képességeihez mérten pontosan, alaposan, törekvően, kötelességtudattal és egyenletes színvonalon végzi a munkáját.

Jó

Akinek munkáját kisebb lazaságok egyenetlenségek ellenére általában a kötelességtudat, rendszeresség jellemzi.

Változó

Akinek a tanórákra való felkészülése rendszertelen, tanulmányi munkája hullámzó.

Aki képességei alatt teljesít, vagy aki valamelyik tantárgyból elégtelen minősítést kap.

Hanyag

Aki kötelezettségeinek következetesen nem tesz eleget, érdektelenség, közöny jellemzi, vagy egynél több tárgyból elégtelen minősítést kap.

XV. A CSOPORTBONTÁSOK ÉS AZ EGYÉB FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSÉNEK ELVEI

Iskolánk az egyes évfolyamra beiratkozott tanulókból a 2011.évi CXC Nkt. 4. sz. mellékletében meghatározott min. és max. csoportlétszámokat tartja szervezési alapnak.

XVI. AZ OKTATÁSBAN ALKALMAZHATÓ TANKÖNYVEK, TANULMÁNYI SEGÉDLETEK TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI (figyelembe véve a tankönyv térítésmentes igénybevétele biztosításának kötelezettségét)

Az alapfokú művészetoktatás társastánc ágán a kották, cd-k, dvd-k minősülnek tanulmányi segédeszköznek, az általunk elfogadott „Alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja” –ban foglalt a tagozaton és szakonként felhasználható könyvek és kották jegyzékén túl a következő szempontokat figyelembe véve választjuk ki tanulmányi segédleteinket, taneszközeinket:

- feleljen meg az alapfokú művészetoktatás célrendszerének,
- feleljen meg az iskola oktatási céljainak,
- segítse a tanulást, motiváljon,
- szerkezete legyen világos, egyszerű,
- szövege az életkornak megfelelő megfogalmazású legyen,
- adjon lehetőséget a differenciált képességfejlesztésre,
- adjon mintát önálló feladatmegoldásokra,
- legyen több évig használható,
- az ára legyen kedvező